

دکتر رحمت‌الله فتاحی متولد ۱۳۳۰ همدان دوران دانش‌آموزی و دانشجویی خود را در شهرهای مختلف ایران گذراند؛ وی کارشناسی زبان انگلیسی و کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی را در دانشگاههای ایران به پایان رسانده و در سال ۷۱ برای ادامه تحصیل در مقطع دکترا به استرالیا رفته و در سال ۷۶ به ایران برمی‌گردد. دکتر فتاحی هم‌اکنون رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و مدیر گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی مشهد است.

ضرورت خانه تکانی

گفت‌وگو با دکتر رحمت‌الله فتاحی رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

روز پنجم: کتاب، کتابداری، اطلاع‌رسانی

گفت‌وگو با دو کتابدار؛ نوش آفرین انصاری و ثریا قزل‌ایاغ

خاتم ثریا قزل‌ایاغ و من سال‌هاست که با هم دوست هستیم و در گروه آموزش کتابداری در دانشگاه همکار بوده‌ایم. در طول این مدت، در باب چرایی ناشناخته ماندن رسالت کتابداران در جامعه با هم بسیار صحبت کرده‌ایم. با وجود گذشت نزدیک به چهل سال از آغاز آموزش دانشگاهی این رشته در ایران قطعاً دلایل زیادی برای پابرجایی این ناشناختگی وجود دارد و شاید یکی از این دلایل عدم آشنایی کودکان و نوجوانان با کتابداران در دوران حضور و مدرسه است. کمتر بزرگسالی را می‌شناسم که بگوید در دوران مدرسه با کتابداری روبه‌رو شده است که دست او را گرفته و برای همیشه عمر بین او و کتاب ایجاد ارتباط کرده است. روزی در پاییز سال گذشته در این خانه عزیز (شورای کتاب کودکی)، من و خاتم قزل‌ایاغ با هم نشستی داشتیم و تصمیم گرفتیم کارگاهی را تدارک ببینیم تا کتابدار مدرسه را آنچنان که ما شناخته‌ایم به علاقه‌مندان معرفی کنیم. برنامه کارگاه نوشته شد، ولی تراکم کارها و سفر خاتم تسریع عمداً انجام آن را به تعویق انداخت...

تلاش برای معیارمندی کتابخانه‌ها

کزارشی از گفت‌وگو با حسین ملک‌احمدی: دبیر هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور

نسل نوین
ویلاک نویسان
کتابدار

www.ketabehafteh.com
ISSN: 1029-3345

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲
۱۵ شوال ۱۴۲۴
۱۰ دسامبر ۲۰۰۳
شماره ۱۵۶، پیاپی ۵۳۳
صفحه ۱۶

سازمان
کتابخانه‌ها، موزه‌ها
و مراکز اسناد استان
قدس رضوی
خراسان

گفت‌وگو با مهدی سیدی، خراسان پژوه
خراسان بزرگ
گام زدن در جغرافیای فرهنگی

منتشر شد

راهنمای
ناشران ایران

جشن کتاب
در ۴۰ دانشگاه کشور
گفت‌وگو با برگزارندگان کتاب سال دانشجویی

هفته کتاب
در استان‌های اصفهان، همدان
چهار محال و بختیاری و لرستان

یک پرسش - سه پاسخ
هفته کتاب را در ترویج کتابخوانی
مؤثر می‌دانند؟
با پاسخ‌های صفر تا صد، خسرو حمزوی و
رامین جهانبنگو

به ما مراجعه می‌کنند

- مؤلفان و ناشران برای فروش
- مجموعه سبزان، کتابداران و علاقه‌مندان برای خرید
- فرهنگسازان، نمایندگان، کارگزاران تخصصی تهیه کتابها، مرجع را شناخته‌اند
- به ما مراجعه می‌کنند
- فروشگاه و نمایشگاه تخصصی دایره‌المعارفها، فرهنگها، کتابخانه‌های
و انواع منابع و رایج‌ه مورد فرهنگ و تمدن

تهران: خیابان گلشن، پلاک ۱۳ میدان قاسمیان، شماره ۱۴۸ - کتلی و دورنگار: ۸۵۳۳۷۶۸، ۸۵۳۳۷۶۹ - پلاک ۴۰ - پخشده ۸۰۱۶ - ۸

روزنه‌ها

◀ **چهارشنبه ۱۸/۹/۹۹: کتاب، کتابدار**
اطلاع‌رسانی
مراسم تجلیل از کتابداران
نوبت به خادمان فرهنگ و سیمین نشست کنگلی

تقدیر از خادمان نشر
مرکز بررسی وضعیت کتابهای
کتابخانه‌های دولتی و ایران و جهان
پنجشنبه ۱۸/۹/۹۹: کتاب خادمان نشر
حامیان نسخ خطی
مراسم بزرگداشت حامیان

نسخ خطی
مراسم تجلیل از کتاب‌های
نشریاتی پستیمین دوره کتاب
سال جمهوری اسلامی ایران
جمعه ۱۸/۹/۹۹: کتاب و میدا و پردگان
کتاب و میدا و پردگان
برنامه ویژه روز کتاب و پدیدآوردن گان روز چهارشنبه
۱۸/۹/۹۹ (از ساعت ۱۸ تا ۲۰)
برگزاری می شود.

نشانه ۱۸/۹/۹۹: کتاب ایران در جهان
کتاب ایران در جهان
پنجمین همایش توسعه
بین‌المللی نشر ایران
برگزاری ۵ کارگاه آموزشی، امیبات، هنر و ایرانگردی، کودکان و نوجوان دین و

همایش فرست‌ها و چشم‌اندازهای حضور در بازارهای جهانی کتاب در حوزه کودک و نوجوان

شماره ۱۵۶
چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲
روز کتابخانه

۲

در دهمین دوره کتاب سال دانشجویی عنوان شد:

تقدیر برای اعتلای فرهنگ مطالعه

در چهارمین روز هفته کتاب (دانشجو) مراسم دهمین دوره کتاب سال دانشجویی به همت جهاد دانشگاهی با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تالار شهید مطهری دانشگاه تربیت مدرس برگزار شد.
در این مراسم که با ۴۰ دقیقه تأخیر آغاز شد، حجت‌الاسلام و المسلمین مهدی کریمی رئیس مجلس شورای اسلامی، حجت‌الاسلام و المسلمین محسن قمی رئیس نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاهها، محمدعلی شماعی معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دکتر کی‌نژاد دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و جمعی از استادان و دانشجویان حضور داشتند.
برگزیدگان دهمین دوره کتاب سال دانشجویی و ناشران دانشگاهی برگزیده معرفی شدند.

در ابتدای مراسم دکتر سنارییان رئیس دانشگاه تربیت مدرس گزارشی از آثار کتاب‌های موجود در کتابخانه‌های دانشگاههای مختلف جهان در سال ۱۹۹۶ (از آنه و اظهار کرد تعداد کتاب‌های موجود در کتابخانه‌های دانشگاهی و غیردانشگاهی در شأن مردم نیست و با وجود تلاش‌هایی که در دهه اخیر صورت گرفته هنوز فاصله بسیاری با آمار کتابخانه‌های سایر کشورها حتی کشورهای آسیای میانه دارد، به طوری که مجموعه کتاب‌های موجود در سه کتابخانه بزرگ ما یعنی کتابخانه مرعشی نجفی، کتابخانه ملی و دانشگاه تهران حدود ۱۵ میلیون است.

وی در ادامه با اشاره به فقر کتاب و کتابخانه و ضعف فرهنگ کتابخوانی به عنوان مشکلات عریضه مطالعه و کتابخوانی گفت: ما از سویی به حداقل جمع کتاب‌های کتابخانه‌ها عقب مانده و از سوی دیگر از پدیده آموزش همگانی مطالعه غافل هستیم که رفع این مشکلات نیازمند برنامه‌ریزی منظم و مستمر نظام‌ها برای یک روند فرهنگی است تا جامعه به سمت کتابخوانی برود.

رئیس دانشگاه تربیت مدرس با انتقاد از برنامه‌های صدا و سیما افزود: برای جوانان اهل مطالعه چه گله‌هایی برای خواندن وجود دارد و چرا فرهنگ کتابخوانی در برنامه‌ها و فیلم‌ها حرف اول را نمی‌زند؟

سنارییان در پایان با بحث خواندن برنامه‌های هفته کتاب در

برای نمایشگاه‌ها و تجلیل از دانشجویان مؤلفه پیشنهاد کرد که هر ساله علاوه بر نمایشگاه بین‌المللی کتاب، نمایشگاههای تخصصی کتاب در هر رشته برپا شود.

سپس محمد سلگی رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی و دبیر دهمین دوره کتاب سال دانشجویی گفته: ستاد برگزاری کتاب سال دانشجویی در صدد است تا با تقدیر از تلاش‌های علمی دانشجویان و شناسایی توانمندی‌های این نشر در حوزه تألیف، تحقیق و ترجمه زمینه اعتلای فرهنگ مطالعه و نگارش را فراهم کند.

اسامی برگزیدگان

بخش ویژه

رئیه دوم سیدحسین اسلامی، امام اخلاق، سیاست، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)

رئیه سوم، علی رضاشانجانی زنده‌بره انقلاب در ایران، مؤسسه چاپ و نشر عروج.

از عظیم اسفندی زمانی جباری مؤلف کتاب مباحث‌شناسی توسلی، **تقیی**، اسبولی و حقوقی امام خمینی و آقای سیدحسین جلالی عزیزان مؤلف کتاب یادگاری‌نامه سیاسی شهید هاشمی‌زاده تقدیر شد.

گروه دین و فلسفه

تألیف
رئیه دوم امیرعاس علی زمانی، عبادزبان و معاد آیت عشق.
رئیه سوم، نعمت‌الله صفری، عشق، قدر، اشتیاق، یوسنان کتاب قم.
آقای محمدعلی مبین مؤلف کتاب عقلاقت پلور دینی از دیدگاه آوین پلینگه‌او آقایان ایمان احمدی و سیدعلی کاظمی برای گردآوری و تدوین طرآن الهی، تقدیر شد.

ترجمه

رئیه دوم، مرتضی کریمی‌تایمغانی، متن، پژوهشی در علوم قرآن، طرح نو.

رئیه سوم، عباس مهرپور، مباحث‌ها، (اروپا، انتشارات اطلاعات،

گروه زبان و ادبیات

رئیه دوم، امیر سعید، میانی، نگارش رسانه‌های انتشارات حجهت.
رئیه سوم، علیرضا کانی، قصی و آرائش، انتشارات نوید شیراز.
آقای علی اکبر احمدی دانشی، مطبوعاتی، مجتهد کتاب مکتف‌المؤلفه، آقای علی‌رضا میرشکاری مؤلف کتاب نسخه و نسخه‌سی‌تعبیه نعره در میاب، جهاد دانشگاهی واحد مشهد برای گردآوری کتاب بارگاه، آقای مهدی شفیعی ریوسنی شاعر هنجار لاله به من نظرم و آقایان احسان خورشید، مجتهد ناشی، مهدی حافظ ذیلی مؤلفان کتاب NEWS AND MEDIA **تقدیر** شد.

ترجمه

رئیه دوم، رضا فخرآباد، مزین، مؤثت و قدرت در ایران، نشر ثری، **رئیه سوم**، رمضان‌زحلی، تاریخ نحو انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز.

گروه حقوق و علوم سیاسی

تألیف
رئیه اول، احمد حلقی، نفرت، زبان زندگی روزم، گام نو.
رئیه دوم، قلم نشری، نقد و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.

رئیه سوم، نجف گزالی، سببیه سیاسی مدارمالعالمین، یوسنان کتاب قم.
آقای مهرداد رایجیان اصلی مؤلف کتاب بزره دیده در فرآیندی کفتری، تقدیر شد.

ترجمه

رئیه دوم، داوود کانی، دین، جهانی شدن و فرهنگ سیاسی در جهان سوم، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.

رئیه سوم، زهرآ کسینی، طیف‌رسانیه تحولات نوین در شیوه‌های حقوقی جیل و اصلاح اختلافات، نشر نو.

آقای ابوالبروج‌الله صدیق جلالی اصل مترجم کتاب درآمدی بر جرم و جرم‌شناسی، تقدیر شد.

گروه علوم انسانی

تألیف
رئیه دوم، (اشترک) علی‌رضا شجاعی‌زنده، رشد در شدن در تجربه مسیحی اسلامی، انتشارات باز.

رئیه دوم، حسن شیری، پوری، پری تاری بی‌سور، ظهور باگروی‌های جدید در هزاره سوم، انتشارات فراتساز، تهرنتبه.

رئیه سوم، پناهه یزانی، فرانسوی، سببانی علمی.
محمدصادق‌الایمان مؤثت، کتاب‌شناسی و معرفی روزگاری در میان جوانان دانش‌آموزی، حدیث‌بناب مؤلف کتاب تحلیل برعدنکره‌پود در عصر تئوری‌وعلی‌غلامی، هفتی مؤلف کتاب همگنی‌های نهاد و بحران جنبشینی پیاپرس‌ها، تقدیر شد.

ترجمه
رئیه اول، وحید وحیدی، مظلوم، فنگر ازادنی راهی به سوی تصدیم‌گیری حلال، مؤسسه فرهنگی انتشارات کرانه علم.

کتاب، کتابداری، اطلاع‌رسانی

خاتم ثریا قزل‌ایاغ و من سال‌هاست که با هم دوست هستیم و در گروه آموزش کتابداری در دانشگاه همکار بوده‌ایم. در طول این مدت، در باب چرایی ناشناخته ماندن رسالت کتابداران در جامعه با هم بسیار صحبت کرده‌ایم. با وجود گذشت نزدیک به چهل سال از آغاز آموزش دانشگاهی این رشته در ایران قطعاً دلایل زیادی برای پارچایی این ناشناختگی وجود دارد و شاید یکی از این دلایل عدم آشنایی کودکان و نوجوانان با کتابداران در دوران حضور در مدرسه است. کمتر زنگشالی را می‌شناسم که بگوید در دوران مدرسه با کتابداری روبه‌رو شده است. دست او را گرفته و برای همیشه، مسیرین او و کتاب ایجاد ارتباط کرده است. روزی در پاییز سال گذشته در این خانه عزیز (شورای کتاب کودک)، من و خاتم قزل‌ایاغ با هم نشستی داشتیم و تصمیم گرفتیم کارگامی با تازک بنشینیم تا کتابدار مدرسه را آنچنان که ما شناخته‌ایم به هلاک‌مندان معرفی کنیم. برنامه کارگاه نوشته شد، ولی تراکم کارها و سفر خاتم نسوین عماد انجمن آن را به تعویق انداخت. در این فاصله دوستان و همکاران ما در شورا تجربه جدیدتری را برپایمان آورده‌اند. از جمله گسترش کار ترویج کتابخوانی در مدارس ابتدایی، ترویج فرهنگنامه در کلیه سطوح و پژوهش دانش آموزی در شورا و در تعدادی از مدارس نیز تاکنفتم نمائد که من و خاتم قزل‌ایاغ ضمن ابراز خوشوقتی از دستاوردهای بسیار ارزشمند همکاران، همواره به هم نگاه می‌کردیم و کسی هم مشکین می‌شدیم احساس ناگفته‌ای که میان ما رد و بدل می‌شد این بود که استمرار تأثیرگذار همه این گوشش‌ها در گرو وجود کتابخانه کتابدار در مدرسه است. همکاران شورایی نیز این نظر را تأیید می‌کردند و عقیده داشتند در مدرسی که کتابخانه حضور فعال دارد، یازدهی کار آنان نیز بالاتر است. سراجیام یک بار دیگر در تاریخ ۸۲۶۸۸ یاز در کنار هم قرار گرفتیم و برنامه‌ای را برای ایجاد ۷۵ جلسه سه ساعته قلمی، گردیم و تصمیم گرفتیم که کار آموزش را در اوایل سال ۸۳ آغاز کنیم.

آنچه می‌خوانید خلاصه‌ای است از گفت‌وگوی ما دو نفر در زمان تدوین برنامه کارگاه آشنایی با کتابداری و اطلاع‌رسانی در مدارس این گفت‌وگو را به دو دلیل تدوین کرده‌ام، یکی اینکه خودمان به اجرای آن التزام بیشتری پیدا کنیم و دیگر اینکه به گوش سوؤلان اجبریی و گروههای آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی نیز برساییم.

قزل‌ایاغ، از کجا شروع کنیم؟ فلسفه، انواع…

انصاری: نه، نه، اگر موافق باشید،برویم سر اصل موضوع، یعنی کتابخانه یا مرکز اطلاع‌رسانی یا مرکز مواد آموزشی در مدرسه.

باشد. مسأله‌نامه هیچ متن خوبی هم نداریم. آنچه هست، همه ترجمه گونه‌های قدیمی است. قبلاً کتابی را در کتابخانه دانشگاه دیده بودم که به عنوان مقدمه مفید است. کتاب به انگلیسی است. سعی می‌کنم نگاهم به آن بیندازم. به هر حال این درس دست خودتان را می‌بوسد. شما اصطلاح «کتابخانه قلب مدرسه است» را بیاب کنید و آن را با تمام وجود یادز دارید. ضمناً خانم شیرین تعارونی هم قول داده‌اند استانداردهای کتابخانه‌های مدارس را برای ما آماده کنند.

خبر خوبی است.

در مورد درس منابع کتابخانه چه بکنیم؟

قرار ما روشن است. از علاقه‌مندیانی ثبت‌نام می‌کنیم که ادبیات کودکان و نوجوانان را به خوبی می‌شناسند. به نظرم کار خیلی دشوار نخواهد بود. باید همه زمینه یعنی منابع کتابی، «منابع غیرکتابی» و «منابع اینترنتی» مورد توجه قرار گیرد و ویژگی‌ها و کاربردها بر یک مطرح شود.

ثریا جان، گفتن ما آسان است ولی انجام آن لاف‌ل در دو حوزه غیرکتابی و پایگاههای اطلاعاتی آسان نیست. مسأله‌نامه نه سیبانه درستی از این منابع در دست است، نه شناسنی محتوایی انجام گرفته و نه در زمینه بازخورد یا مخاطب کار شده است.

مشکل همیشگی، فاصله ما با جامعه…

دنیال کسی می‌گرم که بتوان دغدغه این درس را در وجود او کاشت. به نظرم می‌رسد که حمید محسنی با انتشار کتاب ۳۷۰صفحه‌ای مجموعه‌سازی و خدمات تحویل مدرک (نشر کتابدار، ۱۳۸۲) توانایی و علاقه این کار را داشته باشد.رحمت‌کند مرحوم دکتر حمید زریں کوب را، اگر یادت باشد قرار بود تاریخ ادبیات فارسی کتابداری را ایشان تدوین کنند. در همان اتاق مشترکی که باهم داشتیم، باایشان دیداری داشتم و نظرم را در مورد شیوه تدوین این درس برای دانشجویان

کتابداری بیان کردم. ایشان با بزرگواری گوش کردند و گفتند: پس بفرمایید که برای مخاطب شما باید درس را ساخت! آقای محسنی با هر مدرس دیگری هم که در این برنامه قبول زحمت می‌کند، باید توانایی «درس‌ساز» بودن را داشته باشد.

(کتاب را ورق می‌زند) فکر خوبی است. ضمناً با ایشان صحبت کنید. خیلی از بچه‌ها دلسوخه این نوع کارها هستند. در مورد نحوهٔ تدریس درس «انتخاب و فراهم‌آوری منابع» هم باید بسیار دقت شود. طوق بردگی کتابداران را باید نسبت به هرگونه تحمیل کتابدار قبول دارید که یکی از جذاب‌ترین تجربه‌های یک کتابدار احساس آزادی نسبت به انتخاب منابع مورد نیاز جامعه استفاده‌کننده از کتابخانه است.

البته که قبول دارم. امیدوارم دانش تخصصی شرکت‌کنندگان و ابزارهای موجود به حدی باشد که هم بتوانند آثار خوب را انتخاب کنند و هم بتوانند آثار بد و کم‌ارزش را به طویر مستقل رد کنند. می‌خواستم به نکته دیگری هم اشاره بکنم و آن نقش خانواده و خرید کتاب در جهت تحکیم مبانی نظری ارائه

نوش‌قزین انصاری:

چوب

بی‌برنامه‌گی‌های

چهارده

گذشته را

می‌خوریم

حرکت‌کنند. ولی باید واقع‌بین هم بود. اگر منابع برسند و کار سازماندهی در جای دیگری به صورت متمرکز انجام نشود، حتی کتابدار عاشق خدمت به کودک و نوجوان هم چاره‌ای جز برداختن به خدمات فنی - آن هم به صورت ناقص - نخواهد داشت. اخیراً در وزارت آموزش و پرورش صحبت‌هایی در زمینه ایجاد یک کتابخانه مرکزی شده بود… نکته دیگری که می‌خواستم مطرح کنم موضوع آموزش دستنی‌یافتنی سازماندهی است.

من در این زمینه صاحبترت نیستم، ولی به نظرم باید اصول را از ابزارهای کار تفکیک کرد. خوب است در این زمینه با خاتم عماد مشورت شود.

دیبک، تلفتی با ایشان صحبت کردم. ضمن اینکه قول دادند متنی را برای درس خدمات کتابخانه‌ای این دوره آماده کنند. نظرشان این بود که آموزش سازماندهی به صورت دستنی‌یافتد و امکانات مختلف الکترونیگ به شرکت‌کنندگان معرفی شود و تا تأکید داشتند که مدرس باید اطلاعات دقیق از قابلیت‌های نرم‌افزارهای موجود

ثریا قزلباغ:

علاق برردگی

کتابداران را

باید نسبت به

هرگونه تحمیل

شکست

و مناسب برای مدارس داشته باشد.

در مورد درس «خدمات کتابخانه» به نظرم می‌رسد که از تجربه‌های خوبی برخوردار هستیم و شورا در این زمینه خوب کار کرده است. سهم کردن کلاس در این تجربه‌ها بسیار تأثیرگذار خواهد بود. از همه مهمتر در اختیار داشتن اثر ممتازی بمانند فرهنگنامه است. قرار بود دو فصلنامه آینده شورا در مورد فرهنگنامه و ترویج ادبیات در مدارس باشد. اینها هم منابع مفیدی خواهند بود. در این قسمت هر تجربه بومی، به مراتب از آثار ترجمه شده تأثیرگذارتر است. خود شما، باید تجربه طولانی خود در کار تدریس خدمات مدرسه و پاسخگویی را در جهت جامعه کودک و نوجوان سوق دهید. ضمناً گروه بازی‌های سنتی شورا هم حرف نویی برای گفتن خواهد داشت.

چشم به راه دو اثر از شما هستیم، یکی درباره ادبیات کودکان که کتاب درسی است و در سازمان سست چاپ می‌شود و دیگری شماره‌ای از مجله پل فیروزه است که به بازی و بازی‌های سنتی اختصاص دارد و شما پیراستار مهمان این شماره بودید. هر دو کتاب بر کیفیت این دوره تأثیر خواهد گذاشت.

امیدوارم توانسته باشم دین خود را به هر دو موضوع

ادا کنم.

قطعاً همین طویر است. به تجربه طولانی من در کار تدریس اشاره کردید. کاری که جای این همه گفتن و شنیدن، یک کتابخانه به عنوان الگوساخته شده بود. اگر از ما پرسیده شود که کتابخانه مورد بحث را کجا می‌توان دید، نشانی کجا را خواهیم داد؟

متون هم دور نیست اگر کتابخانه‌ای را به ما پیشنهاد همراه

با سایر کتابداران آن را می‌سازیم.

به موهای سفید بگذریدر نگاه می‌کنیم و امیدوار، به هم لیخند می‌زنیم. خسته شده‌ایم، باسپهتان را جمع می‌کنیم. بحث درباره بخش آخر برنامه یعنی اداره کتابخانه، فضا، لوازم و تجهیزات و نهادهای ملی و بین‌المللی را به زمان دیگری موکول کنیم.

زینت و زین

کتابدار اشدان

گفت‌وگو با دکتررحمت‌الله فتاحی، رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

کتابداری و اطلاع‌رسانی ؛ ضرورت خانه‌تکانی

دکتر رحمت‌الله فتاحی متولد ۱۳۲۰ همدان دوران دانش‌آموزی و دانشجوی خود را در شهرهای مختلف ایران گذرانده‌دهی وی کارشناسی ریاضت انگلیسی و کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی را در دانشگاه‌های ایران با پایان رساتمه در سال ۷۱ بری ادامه تحصیل در مقطع دکرا به استرالیا رفته و در سال ۷۴ به تهران برمی‌گردد
دکتر فتاحی هم‌اکنون رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران و مدیر گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی مشهد است

پیشینه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران چیست و در حال حاضر وضعیت این نظام آموزشی چگونه است؟

ما در شروع آموزش در ایران با مشکل مواجه بودیم، به موازات گذشتن آموزش عالی و توسعه کشور انتظا**ر** رفت که آموزش این رشته روز بروز شودنی اما باین جهت برای آموزش دانشجویان کتابداری را شروع کردیم که برمی‌گردد به سال ۱۳۴۵ در دانشگاه تهران این کار با کنده صورت گرفت و از همان ابتدا استقامتی وجود داشت که یکی از همکاران اداری کتابداری این راه عنوان کرده بود آموزش کتابداری در ایران مطرح فرد

به هر صورت کار در این زمینه زیاد انجام شده است. مشکل اساسی ما تاگویی بود که در ابتدا برای این کار گذاشته شد و از نبودن آمریکایی استفاده شد که درس‌های تقریباً بی‌استی آموزش داده می‌شد. در این نظام آموزشی که به نظما**ه**های کتابخانه‌های عمومی کشور شد و پیشتر توجه به نظام کتابخانه‌های دانشگاهی بوده یعنی تربیت کتابدار و تعداد گروه‌هایی که کتابدار آموزش می‌دادیم بود دانشگاه تهران، دانشگاه تبریز، مشهد، طرا**ن** اردبیل و همدان یکی از شهرها بود. بعد از انقلاب ساختار و ساختار و برای آموزش کتابداری عوض شد و تعداد گروه‌هایی که تشکیل شدند رو به فزونی رفت و بسیاری از گروه‌های کاروانی به کارشناسی تبدیل شدند و به کارشناسی ارشد توسعه یافتند. در حال حاضر سه گروه دانشگاه تهران، دانشگاه کشور و دانشگاه فردوسی در مقطع دکرا دانشجوی می‌پذیرند البته دانشگاه آزاد هم چند سالی است که دانشجوی در مقطع دکرا تربیت می‌کند. به هر حال از نظر کمی بیشتر از ۱۰گروه آموزش کتابداری در کشور وجود دارد ولی از نظر کیفی مشکلات وجود دارد بسیاری از گروه‌ها منابع و مدرسی**ن** کافی و با کیفیت ندارند و برخی از گروه‌ها حتی با یک یا دو نفر اداری می‌نویسد که بسیار ضرور است که مواز این با وضعیت کارکنان انجام داده به هر صورت آنها مورد نظر واقع شده‌اند دانشجویی هم که از این گروه‌ها فارغ‌التحصیل شده‌اند بازبسیاری خوششان را اعلام کرده‌اند. به دلیل استقبال و کشش کمی آموزش عالی فعلا**ن** گروه‌ها مشکلی مواجه نیستند و دارند به کارشان ادامه دهند اما ازاین کیفی نشده‌اند.

وضعیت چاپ و نشر کتاب‌هایی در زمینه کتابداری و اطلاع‌رسانی و برپایی نمایش‌های تخصصی و آموزش این رشته و حرفه را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

از این مقله به عنوان فعالیت‌های علمی بادی می‌کنیم. خوشبختانه تعداد آثار چاپ و ترجمه‌های این حوزه در قالب کتاب لوونی گرفته و خوشبختانه علاوه بر سازمان‌های دولتی سه یا چهار نشر تخصصی و تخصصی در این زمینه شروع به کار کرده‌اند و کارهای ارزشمندی را هم ارائه داده‌اند. از نظر کمی در وضعیت نسبتاً خوبی هستیم که تا اندازه، زیادی نیازهای دانشجویان کتابداری را رفع می‌کند. خوشبختانه در حال حاضر پنج باشش عنوان محصله تخصصی کتابداری هم منتشر می‌شود که خواباز علمی دانشجویان اعضای هیأت علمی و محققان را فراهم می‌کند.

همایش‌هایی هم که برگزار شده رو به فزونی گرفته و برخی از این نمایش‌ها در حالت کلی هستند و برخی در حالت تخصصی که در مجموع می‌توان گفت رفتار نسبت به خوبی در سال و دو سال گذشته هم انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران نمایش‌های تخصصی زیادی برگزار کرده که در تاریخ کتابداری کشور می‌تونه بود و این باعث شده که بحث‌های نو مطرح شود و جامعه کتابداری کشور این مسائل آشنا شود و با مطالبی که در آنها ارائه شده و بعداً چاپ شده استفاده کنند. در مجموع می‌شود گفت که فعالیت علمی و پژوهشی حوزه کتابداری کشور جهت خوبی گرفته مخصوصاً با پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و دکرا دارد به سمت خوبی رو در تلاش می‌شود که آثار زیادی کاروبی باشند و به مشکلات کتابخانه‌ها پاسخ دهند.

در زمینه ترجمه و تألیف، کتاب‌های شما پاسخگوی کدام نیاز محاسنان می‌در

من در دو وجه کارهای تألیف و ترجمه را انجام می‌دهم. یکی کتاب‌های درسی و تکنلدوسی است که سعی می‌کنم نیاز دانشجویان کارشناسی ارشد و کارشناسی را آورده باشد. به هر صورت طریقه کار زیاد از نظر آموزشی و اجرایی تلاش کردم که تعدادی منبع آموزشی و

کنک درسی تألیف کنم.

توجه دوم کارهای من نظری است و علاوه زیادی به مباحث نظری دارم. مخصوصاً در مقطع تحصیلات تکمیلی یعنی کارشناسی ارشد و دکرا. در مقالاتی هم در چند سال گذشته دیده‌ام. روی محتم بااین فشار است که دیدگاه‌های نظری نشان را می‌کنند و با مباحث جدید آشنا شوند. به عنوان نمونه، جهت به فعالیت‌های این حوزه باید حتماً همیشه در همه حرفه، مقالات نظری، پژوهش‌های نظری و کاری اضتی آن حوزه را می‌سازد. در حوزه کتابداری، مقالات نظری که باید بران اتفاق می‌فتد در این حوزه کار کنند و اعضای هیأت علمی و پژوهشگران باید توجه خاصی به این مباحث داشته باشند.

به باگیری کتابداران متخصص در کتابخانه‌های عمومی و تخصصی تا چه اندازه می‌تواند مهم باشد و در این زمینه چه مشکلاتی در سطح کشور دیده می‌شود؟

تبعیعی که ما از کتابدار متخصص داریم متفاوت است. گاهی اوقات به کتابدار کارشناس ارشد می‌گوییم متخصص و گاهی اوقات به هر کسی که کارشناسی گرفته باشد. اما من فکر می‌کنم کتابدار متخصص را یک کارشناس ارشد می‌تونه به خاطر اینکه معمولاً کارشناسی این را دو یک حوزه تخصصی مثل کشاورزی، روش‌شناسی زبان و غیره گرفته و بعد می‌آید کارشناسی ارشد کتابداری می‌خواند. بنابراین با حوزه‌های موضوعی هم متفاوت‌تر است. اما به این افراد همه کتابخانه‌ها نیاز دارند. حتی در کتابخانه‌های روسانی که باید یک متخصص نظارت داشته باشد. در کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی و تخصصی اگر فرار است تحول اساسی صورت بگیرد. این کتابداران متخصص هستند که می‌تواند این کار را انجام دهد و آن تحول را به وجود آورد ولی مناسبه همه علم استخدام و تمایز دولت به کوچکتر کردن پدنه کارمدی کشور. بسیاری از فزای تحصیل با مشکل استخدام مواجهه. به این شکل اگر باشد، شوقم گویند که تحول در کتابخانه‌های کشور صورت بگیرد. علیرغم این منبع استخدام امکانش وجود دارد که کتابخانه‌ها به شکل افرادی از کتابدار متخصص استفاده کنی. شاید این کار مفیدتر ندانته باشد و باعث دلگرمی آن افرادی کار و

جوابقت باشد. در کل آن چیزی که کشور ما نیاز دارد یعنی مشارکت کتابخانه‌ها در ارائه توسعه برنامه‌ریزی و کمک به پژوهشگر و برنامه‌ریز، حضور کتابدار متخصص است و کسانی که بتوانند خدمات اطلاع‌رسانی خوب و مرتبط و پاسخ را به افراد ارائه دهند.

به عنوان رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از نهادهای ملی امور کتابداری و کتابداران چه انتظاری دارید؟

معمولاً نهادهای و سازمان‌هایی هستند که در سطح ملی و کشوری فعالیت و امکان‌های دارند که می‌تواند برخی از مشکلات موجود ما را رفع کند. مثل کتابخانه ملی ایران با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی یا برخی از سازمان‌های بزرگ مثل وزارت علوم و کتابخانه‌های مرکزی دانشگاهها

به دلیل امکانات و به دلیل اتصال نفوذ در مسؤولان می‌توانند کارهای باشند. چانه پژوهش‌ها در کتابت مسؤولان این نهادها می‌توانند فعالیت‌های پژوهشی و تصمیم‌گیر مثل مجلس شورای اسلامی و سازمان مدیریت برنامه‌ریزی استفاده کرده می‌شود. امیدوار بود که کتابخانه‌ها، جهت پهنی هدایت شوند. امکانات لازم را بگیرند و بتوانند به شکل مؤثر در خدمت کشور باشند. به خاطر چالو**ا**ی که در محیط اطلاع‌ای داده شده بود یک جمله تکلیفی جدی در کتابخانه‌ها نیاز داریم تا بتوانیم مشتریان را به دست آوریم و جامعه را سرویس دهیم و از حالت سنج خارج شویم. به هر صورت نهادهای مسؤول می‌توانند با کمک‌های معیوی از جمله کمک در تصمیم‌گیری و قانونگذاری به نفع کتابخانه‌ها، پشتیبانی مسائل حقوقی مسافت کتابدار و تأمین امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری کتابخانه‌ها مؤثر و شود.

وجود نظام تربیت و آموزش کتابدار و اطلاع‌رسان متخصص در سراسر کشور، آیا امکان‌پذیر است؟

سابقه‌گذاری‌های کلان کشوری چه ضرورتی دارد؟ اگر از سمت جامعه به توسعه برسد برنامه‌های توسعه کشور

به نظر برسد، لازم است که به نیروی انسانی برنامه‌ساز توجه بیشتری شود. این نیروی انسانی احتیاج دارد تربیت و بازآموزی و

شود و با مسائل جدید آشنا شود. برای این منظور بایستی آموزش داده شود و این آموزش‌ها چه به شکل رسمی و چه به شکل غیررسمی باید مداومت داشته باشد. برای پشتیبانی از آموزش احتیاج به اطلاع‌رسانی داریم و همین طور برای پشتیبانی از نظام تحقیقاتی کشور در مؤسسات مختلف دولتی می‌شود. موز این تحقیقات اطلاع‌رسانی به این محققان کمک کند. ممکن است تحقیقات تکراری و مصلحت و بدون نتیجه انجام شود. بنابراین انتظار این است که در فرآیند توسعه نظام اطلاع‌رسانی به نحو مؤثرتری کمک کند. برای این کار باید به نیازهای نظام اطلاع‌رسانی توجه شود و از جمله تربیت نیروی متخصص و تأمین امکانات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری. در غیر این صورت ما شاید از سرعت و عمق لازم در نشان داده و منافعه‌تا حالا توجه کمی به پشتیبانی نظام اطلاع‌رسانی شده اگر هم این توجه شده شاید محدود به مراکز استان‌ها باشد. در حالی که پدنه اصلی کشورها در شهرستان‌ها و روستاها هستند و اگر قرار باشد آنها هم در توسعه کمک کنند، باید از رشد نظری و پشتیبانی اطلاع‌رسانی خوبی برخوردار باشند. شاید درگنی بایسته باشد که بگیریم ما در این زمینه موفق نبوده‌ایم. نظام کتابخانه‌های عمومی ما تا حدیته از فرآیند توسعه پشتیبانی کند. همین طریقه نظام کتابخانه‌های روسانی که پدنه تخصصی از نظر مراد هستند. بنابراین انتظار این است که کتابدار تخصصی و نظام اطلاع‌رسانی تقویت شود تا بتواند به شکل مؤثرتری در توسعه کشور حضور داشته باشد.

مرحله‌ای است؟

مسئله است که با کشورهایی پیشرفته یعنی مثل آمریکا، کانادا و انگلستان و ماسداری توسعه داریم. در آموزش کتابداری و در نظام‌های اطلاع‌رسانی و ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی و غیره. به هر صورت ابتدا مسائل مارون‌ها ماکار کرده‌اند که الان خوششان بر نیفتد. اما اطلاعات دسترس‌آمیز به پژوهش‌ها، علمی نظری و غیره اما از نظر آموزش باید ناپدید شود تا کشور ما وضعیت مناسبی

کتابشناسی

کتابشناسی اعتبار، تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز اسناد و مدارک علمی ایران، ۱۳۴۴. کتابشناسی توصیفی انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد، ۱۳۴۶. کتابشناسی برقی، الکترونیک، مخابرات، تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز اسناد و مدارک علمی ایران، ۱۳۴۶. روش‌های جست‌وجوی اطلاعات کتابشناسی در فهرست‌نویسی، با همکاری عاقله عطیقه عطیچی، مشهد، نا، ۱۳۴۵. فهرست‌نویسی اصول و روش‌ها، افشرفه، جنبه‌های نظری و کاربردی آن، زیر نظر و با ریاستزاری حمت‌الله فتاحی، تهران، نشر کتابدار، ۱۳۷۸

فهرست‌های رایانه‌ای، کاربرد توسعه، مجموعه مقالات هایش کاربرد توسعه فهرست‌های رایانه‌ای در کتابخانه‌های ایران، مشهد ۷۷ و ۷۸ آبان ۱۳۷۸، به کوشش رحمت‌الله فتاحی، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، تهران، مرکز اطلاع‌رسانی و خدمات علمی چهار ساله، ۱۳۷۹. مدیریت نشریه‌های اداری، تهران، انتشارات هوشیار، ۱۳۸۱. مدیریت هشایش‌های علمی و حرفه‌ای، راهنمای برگزاری یک هشایش موفق، تهران، مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشور، ۱۳۸۲. نظام‌های یکپارچه کتابخانه و دیگر گزین‌ها و قابلیت‌های نرم‌افزاری کتابخانه با همکاران، راج ده تهران، کتابخانه ملی، جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۲ (زیر چاپ)

ترجمه
مجموعه‌های برای کتابخانه‌های عمومی، فرادیسون بین‌المللی انجمن‌های کتابداری (ایف‌اچ‌ا) ویرایش دوم، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۸. قواعد فهرست‌نویسی انگلو امریکن، انجمن کتابداران آمریکا و ویراسته اسدالله آزاد، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱. معامیم بازیابی اطلاعات، پاپر، میراندی، ترجمه با جیفری سون، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۲. معامیم بازیابی اطلاعات، پاپر، میراندی، ترجمه با همکاری اسدالله آزاد، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۳۷۹

است. در مقالبه با کشور‌های در حال رشد، ما از جایگاه خوبی برخوردار هستیم. شاید مقایسه توانمندی‌های کتابداران ایرانی با برخی از کتابداران جهان سوم و یا در حال رشد نشان‌دهنده باشد. بر این مذهب، به هر صورت ما کتابداران خوبی داریم، محققان مؤلفان خوبی در حوزه کتابداری داریم و امیدواریم که گنیا بتوانند با هم‌مدلی و خرد جمعی بعد از تأسیس مجدد انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، این کار گدشته بستر آماده شده که کتابداران تبادل تجربه کنند، به هم نزدیکتر باشند و به شکل جمعی برنامه‌های برای توسعه کتابداری کشور تدوین کنند. نظامی این است که همه کتابدارهای کشور در هر مقطعی، از پاور مدرکی و با هر زمانی، با هر انجمن همکارای کنند و تدبیرات امکان‌پذیری این انجمن باشند و در پیش‌برد این حوزه به شکل جمعی مشارکت کنند.

در کل آن چیزی که

کشور ما نیاز دارد

یعنی مشارکت

کتابخانه‌ها در

فرآیند توسعه،

و کمک به پژوهشگر

و برنامه‌ریزی

حضور کتابدار

متخصص است

شماره ۱۵۶
چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۳
نشان کتابخانه
روزنامه تخصصی

لیحه تأسیس و نحوه رسیدگی کتابخانه های عمومی یکی از تکالیف دولت است و براساس همین لیحه، دولت موظف است برای رسیدن به استانداردهای قابل قبول سرمایه گذاری کند

تصویب قانونی که از واگذاری کتابخانه ها به بخش خصوصی جلوگیری می کند، مهمترین موضوعی است که اخیراً اتفاق افتاده و ملک‌احمدی با اشاره به آن گفت: تصویب قانونی که از واگذاری کتابخانه‌ها به بخش خصوصی جلوگیری می‌کند اساسی‌ترین موضوعی است که اخیراً اتفاق افتاد است.

ملک‌احمدی در ادامه گفت: این قانون پس از تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان فرستاده شده و امیدواریم با تأیید کامل از اینکه کتابخانه‌ها تحت نظر بخش خصوصی قرار گیرند جلوگیری شود. ملک احمدی گفت:

مخاطبان کتابخانه‌های عمومی این قانون را دانشتد که با واگذاری کتابخانه‌های عمومی به بخش خصوصی دیگر نتوانند براسی از کتابخانه‌ها استفاده کنند و دیگر این نگرانی وجود ندارد. کتابخانه‌های عمومی مثل مدارس توسط انجمن‌های کتابخانه‌های عمومی و یا نظارت دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور اداره خواهد شد و کتابخانه‌های عمومی به عنوان نهادهای غیردولتی پس از تصویب این قانون با اختصاص اعتباری به فعالیت خود ادامه خواهند داد.

ملک‌احمدی با بیان این مطلب که کتابخانه‌های سطح کشور در بسیاری از زمینه‌ها چون سرانه فضای، منابع موجود، نیروی انسانی متخصص و همچنین تجهیزات کتابخانه‌ای با استانداردهای جهانی فاصله دارد، گفت: لیحه تأسیس و نحوه رسیدگی و اداره کتابخانه‌های عمومی یکی از تکالیف دولت است و براساس همین لیحه، دولت موظف است برای رسیدن به استانداردهای قابل قبول سرمایه‌گذاری کند.

ملک‌احمدی همچنین به طرح جامع کتابخانه‌ها اشاره داشت و اضافه کرد: براساس طرح جامعی که در حال بررسی آن هستیم به دنبال طراحی یک تعریف مناسب از کتابخانه استاندارد براساس معیارهای جهانی و بومی هستیم.

ملک‌احمدی گفت: به دلیل وجود تفاوت‌های فاحش از لحاظ فرهنگی و اجتماعی میان کشورها به هیچ عنوان نمی‌توان یک استاندارد جهانی برای کتابخانه‌ها در سطح جهان در نظر گرفت. تا آنجایی که موافق‌ام به دنبال یک استاندارد مشخص نیست، وی ادامه داد: ما هم تصوری پس از بررسی استانداردهای موجود در کتابخانه‌های بزرگ کشورهای مختلف با در نظر گرفتن فرهنگ و ساختار کشور خودمان به یک استاندارد مناسب و قابل قبول دست یابیم. ملک احمدی با اظهار امیدواری نسبت به پایان یافتن بررسی طرح جامع کتابخانه‌های عمومی با بیان خروادمه گفت: «موضوع مکث‌آسیون کتابخانه‌ها نیز طی چند ماه اخیر پیگیری شده است. البته مشکل اساسی، بحث تأمین هزینه‌های آن است و خوشبختانه بخشی از هزینه‌ها در مجموعه انتشارات عمرانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سال پیش‌بینی شده است.»

وی گفت: پیشنهاد مشخص ما این است که اگر اعتبارات مورد نظر تأمین شود و در اختیار قرار گیرد برای هر کتابخانه یک یا دو دستگاه کامپیوتر به همراه نرم‌افزار مورد نیاز اختصاص داده شود.

وی همچنین بااشاره به اینکه مؤسسه نمایه‌نرم‌افزار مدیریت کتابخانه‌ها را طراحی کرده است، گفت: «در صورتی که کتابخانه‌ها کامپیوتر داشته باشند می‌توان این نرم‌افزار را در اختیار آنها قرار داد». طراحی و تهیه لوح فشرده موضوع دیگری است که ملک‌احمدی به آن اشاره کرد و اظهار داشت: به منظور ساخت این لوح فشرده، کلیه منابع موجود در کتابخانه‌های عمومی فهرست‌نویسی می‌شوند که براساس ارسال‌هایی که از طرف همه کتابخانه‌های کشور شکل می‌گیرد، به مرور صاحب بانک اطلاعاتی کتابخانه‌های عمومی کلی کشور خواهیم بود و در مراحل بعد داده‌های شبکه‌های فعال کتابخانه‌های سراسر کشور نیز خواهیم بود که البته بحث سخت‌افزاری این جریان را از طریق ریاست جمهوری پیگیری می‌کنیم.»

دبیر هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور بااشاره به اینکه

دراستی

مرتضی قدسی

گفت و گو با حسین ملک‌احمدی: دبیر هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور

در مراسم سال گذشته هفته کتاب

شهر تهران و کمبود نیروی انسانی و کتابدار و عدم آمیت موقعیت شغلی کتابداران فراردهی و نداشتن پست سازمانی از مهمترین مشکلات کتابداران در استان تهران است.
اسال به سراج حسین ملک احمدی دبیر هیأت امنای کتابخانه های عمومی کلی کشور رتیم تا از برنامه های این مجموعه و یازدهمین دوره هفته کتاب و همچنین آخرین اتفاقات در حوزه کتابخانه های کشور جویا شوم.

تلاش برای معیارمندی کتابخانه‌ها

کتابخانه های کشور حدود ۹۰۰ کتابدار و کارمند رسمی و ۴۶۰۰ کتابدار غیررسمی دارد، رسیدگی به وضعیت کارمندان کتابخانه‌ها را معضلی جدی دانست و گفت: مشکلات مربوط به دستمزد کارمندان غیررسمی کتابخانه‌های غیرمصوب حادث است. چرا که در حال حاضر کتابخانه‌هایی که مصوب نیستند در تأمین هزینه‌های جاری نیز دچار مشکل هستند چه رسد به پرداخت کامل حقوق کارمندان، وی با اشاره به این موضوع گفت: ما

کلیه هزینه‌های فعالیت‌های جاری را کاهش دادیم و تا جایی که مقدور بود اختیارات را چانه‌ماز کردیم. به عنوان مثال قراردادی از اختیارات مربوط به خرید کتاب و تجهیزات را حذف کردیم تا بتوانیم از این طریق حقوق عقب افتاده این پرسنل را پرداخت کنیم و البته نیمی از این هزینه‌ها از طریق دبیرخانه هیأت امنای نیم دیگر از طریق استان‌ها تأمین می‌شود.

ملک‌احمدی همچنین به پایین بودن دستمزد کتابداران اشاره کرد و گفت: «امیدواریم با اجرای طرح فوق یوتیم حداقل حقوق مصوب قانون کار را به کتابداران پرداخت کنیم.»

ملک‌احمدی در پاسخ به این سوال که فارغ‌التحصیلان زیادی از دانشگاههای مختلف در رشته کتابداری داریم و چرا از آنها

استفاده نمی‌شود، گفت: «این حرکت از سال جاری به صورتی جدی آغاز شده است تا بتوانیم از نیروهای متخصص استفاده کنیم. اما اینکه چرا تا به حال به این صورت نبوده است دو دلیل دارد: دلیل اول این است که دبیرخانه در مورد این موضع نمی‌تواند اعمال نظر داشته باشد و دلیل دیگر که خیلی مهتر است بحث هزینه‌ها و عدم تمرکز در شهرستان‌هاست.»

ملک‌احمدی گفت: با توجه به اینکه در استان‌ها نظارت خیلی دقیقی وجود ندارد و از طرف دیگر نیروی متخصص هزینه‌های بیشتری را به وجود می‌آورد، شاهد این موضوع هستیم که از نیروهای غیرحرفه‌ای و غیرمتخصص استفاده می‌کنند تا پرداخت دستمزد کمتر، هزینه کمتری را نیز محتمل شوند که در هر صورت امیدواریم به مرور بتوانیم از نیروی‌های متخصص استفاده کنیم.»

دبیر هیأت امنای کتابخانه های عمومی کشور درباره وضعیت کتابخانه های از لحاظ دسترسی به کتاب های جدید گفت: در حال حاضر از مجموع کتاب‌هایی که وارد بازار نشر می شوند به لحاظ مشکل اعتباری موجود فقط سه درصد آنها به کتابخانه های عمومی اختصاص می یابند که با اهدای کتاب توسط اعضا یا دیگران این مقدار به چهار تا پنج درصد می رسد که وضعیت بسیار ناامنی است و البته امیدواریم با تخصص اعتبار بیشتر به این موضوع فرصت بیشتری را برای خرید و تهیه کتاب های جدید داشته باشیم البته استان برای اولین بار در هفته کتاب موضوع اهدای کتاب از طرف مردم و اعضا را خواهم داشت به صورتی که تعدادی از کتابخانه های عمومی هر شهر و استان به عنوان پایگاه معرفی می شوند و امیدواریم با همکاری صدا و سیما و سایر رسانه ها مردم تشویق شوند تا در این امر پسندیده به صورتی جدی

حضور داشته باشند.»

ملک‌احمدی گفت: «این طرح در سراسر اجرا می‌شود و کتاب‌های اهدایی هر استان مربوط به همان استان خواهد بود. امیدواریم با اجرای این طرح و همکاری مردم بتوانیم کتابخانه‌هایی را که دچار ضعف و کمبود کتاب هستند تا حدودی تقویت کنیم.»

وی اضافه کرد: «البته به منظور تشویق مردم، کتاب‌ها به نام اهداکنندگان ثبت می‌شود، همچنین فرمی تهیه شده که مشخصات اهداکنندگان نیز در آنها درج می‌شود و برای تعدادی از آنها هدایایی در نظر گرفته می‌شود که جنبه تشویقی دارد.»

ملک‌احمدی پس به تشریح برنامه‌های هیأت امنای در بازه‌هاین دوره هفته کتاب پرداخت و گفت: «در روز کتاب، کتابدار و اطلاع‌رسانی برترین هفته اجات امنای کتابخانه‌های عمومی با برگزاری ورک‌شاپ به معرفی کتابداران برگزیده، انجمن‌های نمونه کتابخانه‌ها، نیکوکاران کتابخانه‌ساز، پراوران کتاب و... می‌پردازد. همچنین به مناسبت بزرگداشت سی امین سالگرد هیأت امنای و تجلیل از کتابداران این هیأت برنامه ویژه‌ای اجرا می‌شود.»

وی با اشاره به اینکه هفته کتاب باید در سراسر کشور اجرا شود گفت: «این هفته نباید فقط به تهران محدود باشد چرا که این جشن فرصت مناسبی است برای اینکه مردم نگاه ویژه‌ای به کتاب داشته باشند و متوجه تحولات در بحث کتاب و کتابخوانی

باشند. ملک‌احمدی همچنین به تقویر و تجلیل از پیشنهاددهندگان در این هفته اشاره داشت و گفت: «در این هفته از برخی افرادی که پیشنهادها بسیار سازنده‌ای در بحث مدیریت و اداره کتابخانه‌ها ارسال داشته‌اند، تجلیل به عمل می‌آید.» وی گفت: «اعضای که می‌داند کتابخانه‌ها به مدت چهار سال با طرح نظام مشارکتی اداره می‌شوند و در این مدت راهکارها، توصیه‌ها و اعضا پیشنهادهای با ارزشی از طرف کارمندان، کتابداران و اعضا داشته‌ایم. وی همچنین موضوع نوسازان را مطرح کرد که با همکاری نهفت سازمانی اجرا می‌شود و گفت: «در همین هفته از تعدادی از نوسازان نیز تقدیر و تجلیل به عمل خواهد آمد. سیدابالیننگان حوزه کتابداری برنامه قبل توجه دیگری

است که در یازدهمین دوره هفته کتاب توسط معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و حضور استاندار رشته کتابداری برگزار می‌شود.»

ملک‌احمدی با اشاره به اهمیت توجه به کتابخانه‌های عمومی استان‌ها گفت: «براساس مصوبه‌ای که به استان‌ها فرستاده شده آنها هم برنامه‌هایی مشابه برنامه‌های تهران را خواهند داشت و از کتابداران نمونه و خادمان فرهنگ در بخش کتابخانه‌سازی تقدیر به عمل می‌آورد. همچنین نمایشگاههای کتاب را در کتابخانه‌ها خواهند داشت که این نمایشگاهها فرصت معرفی کتاب‌های جدید است و همچنین متنوع و فرهنگی را در این سالن آمفی‌تئاتر فرصت اجرای برنامه‌های متنوع و فرهنگی را دارند که البته مهمترین اتفاق در استان‌ها نیز همان بحث اهدای کتاب است.»

ملک‌احمدی در ادامه توضیح برنامه‌های هفته کتاب گفت: «در این هفته به منظور تشویق و ترغیب مردم به مقوله کتاب و کتابخوانی به آن روز عضوگیری به صورت رایگان انجام می‌شود.»

ملک‌احمدی گفت: «البته روز آن (اعلام مشخص نمی‌کنیم تا این اتفاق بتواند برای اعضا تعادل باشد. وی در نهایت با بیان اینکه این هفته فرصت بسیار مناسبی است تا بتوانیم کتاب را وارد زندگی مردم کنیم، گفت: «ولی یک هفته اصلاً کافی نیست و باید در طول سال به صورتی عمل نمود که مردم به کتاب، کتابخوانی و کتابخانه‌ها علاقه‌مند باشند و این ارتباط هیچ وقت از بین نرود.»

خراسان کنونی که حدود یک پنجم وسعت ایران را دربر خود دارد ۶ میلیون نفر جمعیت دارد یعنی یک نهم ایران کنونی و حدود جغرافیایی آن برای مردم ایران شناخته شده است. از شمال و شمال‌غرب به کرگان و استان گلستان، از غرب به کویری که خراسان را از تهران جدا می‌کند، از جنوب به کرمان و سیستان و از شرق به افغانستان محدود می‌شود. اما این خراسان کجبه از نظر مرزهای سیاسی کیروک و بزرگ و کبه و زیاده شده اما از نظر فرهنگی حوزه ثابتی داشته است و شهرهایی بوده‌اند که جزه خراسان بوده‌اند و هم اکنون هم تاریخ و فرهنگشان آمیخته با خراسان کنونی است و به رغم وجود مرزهای سیاسی تفکیک ناپذیر است.

گوش مردم خراسان بزرگ و قدیم که شامل شهرهای هرات و بلخ و مزار شریف و سمرقند و بخارا می شده به گویش مردم خراسان کنونی بسیار نزدیک است و حتی آداب و رسوم داشته‌اند و در اندک که مشترک بوده است.

در تقسیمات قدیم از زری و نهران به این سورا خراسان می گفتند و از آن سمت به عراق عرب و عراق حجاز مشهور بود. خراسان که در سمت شرق عراق حجاز بود تا سمرقند و بخارا و هرات و بلخ وسعت داشتند. مردم خراسان بزرگ پیوستگی ایلی و فرهنگی داشتند. یک مثال می‌زنم: در نیمه ماه ششماه به مدت سه روز آدمی هست که مردم خراسان به آن پنج برات می گویند که مردم شهر به مدت سه شب به کورستانها می‌روند. این سنت راهزنی‌ها نامیر شناسند اما سنت هزار ساله خراسانی است. مردم بلخ و مزار شریف و حتی تاجیکستان و سمرقند و بخارا و مرور و حتی هندوستان هم شب‌های برات را می شناسند. سابقه آن بر می‌گردد به زمان رودکی که می‌گوید:

چراغان در شب چنگ آن چنان شد

که گویی رنگت آسمان شد
این «چنگ» که امروزه مرسوم شده، کلمه‌ای است فارسی به معنی سبد، برات، قیله و بواله. خراسانی‌ها اعتقاد داشتند که در این سه‌شب به این شب لبه‌الضغ گفته‌اند و مردم خراسان به آن «پنج‌برغ عرب‌ها» می‌گویند که رودکی هزار سال پیش به این سنت اشاره کرده من سابق این آیین را برمی‌گردم و به این نتیجه رسیدم‌ام که قبل از اسلام هم بوده متنها در خراسان شکل اسلامی به خود گرفته است.

این مقدمه را آوردم که بگویم اگرچه خراسان از نظر سیاسی مرزهای متغیری داشته و کوچک و بزرگ شده اما از نظر فرهنگی و تاریخی پیوستگی‌هایی دارد به این سبب ما مجبور می‌شویم خراسان بزرگ را (با آنکه تعریف کنیم خراسان بزرگ شامل خراسان کنونی بوده به اضافه حدود نیمی از افغانستان) حوزه هرود افغانستان که به طرف غرب می‌آید و از هرات می‌گذرد، یعنی شبه شمال غربی افغانستان را تقریباً تمامی ترکمنستان جزه خراسان بزرگ بوده شهری ملی، مهنه، سرخس، ایروند، تهنهف یا کاجکله نسبی قدیم که اکنون در کنار آن شهر عشق آباد است، مره‌قدیم که نامش شده پیام علی مره جدید که به آن داری می‌گویند تا رود جیحون را خراسان می‌گفتند. از رود جیحون به آن سمت را امورا، آلبانه‌ها و اورورده می‌گفتند که شامل ازبکستان و تاجیکستان است. گمانا اینکه به ایران سامانی که مرکز حکومتشان بخارا بود، امیر خراسان می‌گفتند البته بهتر است مورا، آلبانها را جزه خراسان بزرگ بشماریم گرچه از نظر فرهنگی با خراسان کنونی آمیختگی دارد.

در سال ۱۲۳۳هجری قمری هرات از ایران جدا شد و ترکمنستان در حدود سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، در حقیقت در نهای تو انگلیسی‌ها و روس‌ها آمدند و در مرزهای کنونی افغانستان و ترکمنستان که رودری تربت جلم نامست به هم برخورد کردند و برای خوشدان مرز معلوم کرده و آن بخش‌ها را از خراسان و ایران جدا کردند. اما الان با فروپاشی جمهوری‌های شوروی و وضعیتي که در افغانستان به وجود آمده، باز به سمت برقراری ارتباط‌های فرهنگی

گفت و گو با مهدی سیدی: خراسان پژوه

گام زدن در جغرافیای فرهنگی خراسان بزرگ

سیدمهدی سیدی فرَخنده متولد ۱۳۲۲ در ولایت توس است. (فرخند روستایی است در جوار روستای پاز، زادگاه فردوسی) وی در سال ۱۳۵۲ وارد رشته مهندسی الکترونیک در دانشگاه علم و صنعت ایران شد. اما بعد از چهار سال تحصیل بدون گرفتن مدرک دانشگاه را رها کرد. مشاغل ایشان عبارت است از: تدریس فیزیک در مدارس خصوصی (ملی) تهران، مدیریت آرامگاه فردوسی، همکاری با مرکز خراسان‌شناسی آستان قدس رضوی (سال‌های ۷۲ تا ۸۰) با سمت مدیریت گروه‌های «تاریخ جغرافیای تاریخی خراسانی» و «همکاری‌های علمی - فرهنگی خراسان و آسیای مرکزی».

شعاعیت‌های فرهنگی

عضو انجمن میراث فرهنگی توس (سال‌های ۷۲ تا ۷۵)، عضو شورای علمی - فرهنگی میراث فرهنگی خراسان، عضو شورای همکاری شهرداری مشهد، عضو کمیسیون اسباب سادات رضوی، عضو هیأت تحریریه مجله فرهنگ خراسان (متعلق به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان)، بنیانگذار شورای علمی وقف خراسان و میر شورا و مدرس آموزشگاه جهانگردی.

و تاریخی می‌رویم و این نیاز حس می‌شود که میان فرهنگیان خراسانی و فرهنگیان افغانی و ترکمنستانی و حتی مورا، آلبانها و سمرقند و بخارا دوباره روابط فرهنگی برقرار شود. هر مورد پیشتر مرکز خراسان‌شناسی و اهداف و انگیزه‌های تشکیل آن بگویند.

در این روزگار اعتقاد داریم که مرزهای سیاسی به نفع مرزهای فرهنگی در حال فرونگ‌شدن است و دنیا داره به سمت مشترکات فرهنگی می‌رود. در شرق کشور و خراسان هم حس می‌کنیم که آن مسائل و مشترکات فرهنگی اولویت داره در می‌که داری فرهنگ و تاریخ مشترک هستند. هر نامی که کشورشان دارد و تقابلی مشترکی پیش رو دارند.

در بهار ۱۳۶۹ با فرمان مقام معظم رهبری و طی سفری که ایشان به خراسان داشتند، مرکز خراسان‌شناسی توسط آستان قدس رضوی تشکیل شد. آقای دکتر بافتی آسانسازه‌ای نوشتند و مشخص کردن هیأت امنا، هیأت مدیره تشکیل شد. ما مثل بقیه استان‌ها به مسائل روز و مسائل جاری و سیاسی پرداختیم بلکه به جنبه‌های تاریخی و فرهنگی پرداختیم. ده گروه تشکیل شد: گروه موزن و ادبیات فارسی، گروه باستان‌شناسی، گروه فرهنگ عامه، گروه زبان و معاصر، گروه علوم و پژوهش‌های انضامی، گروه تاریخ و جغرافیای تاریخی و مطالعه‌مطالعات مشترک خراسان با آسیای مرکزی، گروه دایره‌المعارف آستان قدس و چند گروه دیگر. این گروه‌ها تا سال ۸۰ فعال بودند. مثلاً: از فعالیت‌های ما می‌توانیم بگوییم می‌شد و در نهایت نیمی‌دویم چکونه در سال ۸۰ تعطیل شد.

اولان جای چنین مرکزی بسیار عالی است. در آن چهار سال ارتباط فرهنگی بسیار مؤثری با دانشندان تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان داشتیم. سفرهایی کردیم و حتی تاجیک‌ها ما می‌تود ما مشغول تحقیق بودند. آن ارتباط قطع شد و الان کاملاً ضرورت وجود آن احساس می‌شود. الان خراسان با این عظمت، مرکزی برای پاسخگویی و پرداختن به مسائل فرهنگی و تاریخی ندارد.

آیا باز دوسه‌ده تشکیل چنین مرکزی هستیاد و آیا برای راه‌اندازی این مرکز از جایی حمایت می‌شوند؟

در حال حاضر در قالب NGO می‌خواهیم انجمن دوستداران میراث فرهنگی خراسان را تشکیل دهیم تا بتوانیم جای مرکز

گزارش ما و گفت و گوهای مشهد :
مجینتی زارعیان چهیمی

خراسان‌شناسی را پر کنیم و آسانسازه آن را هم نوشته‌ایم. بنیاد فردوسی‌شناسی هم با پیشنهاد دانشگاه فردوسی در حال تشکیل شدن است که ای سا این دورا در هم اوقتم کنیم. نهادهایی که خواهان، مشتاق و علاقه‌مند به این برنامه هستند. وزارت امور خارجه، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، سازمان میراث فرهنگی کشور و خراسان و دانشگاه فردوسی مشهد هستند که نهادهای اصلی حامی این جریان هستند.

از حوزه مطالعاتی‌تان برای خوانندگان کتاب حنه بگویند.

مطالعات من در حوزه تاریخ، فرهنگ، ادب و جغرافیای تاریخی خراسان بزرگ و شهر مشهد است. در این رشته‌ها هم تحصیلات دانشگاهی نداشته‌ام اما از همان دوره دبیرستان علاقه در ادبیات این سرزمین داشتم. بعد از چهار سال درس خواندن در رشته مهندسی الکترونیک آن را رها کردم و رقوم سراغ مطالعات آزاد و خودم هم نمی‌دانستم از کجا سر در می‌آورم. می‌خواستم خودم را به عنوان یک خراسانی و یک ایرانی شناسم. با توجه به اینکه ادبیات ما از قرن چهارم و پنجم هجری در خراسان شکل می‌گیرد، از آنجا شروع کردم. در حوزه خراسان ما،مقدم، چرخیدام و بیرون ترقیم.

ده سال از ۵۹ تا ۹۸ بدون اینکه یک سطر منتشر کنم فقط مطالعه کردم و پس از آن تصادفاً شروع به نوشتن کردم و به سبب اینکه مطالعاتی در زمینه فردوسی داشتم، در سال ۷۹ پنج مقاله خود را به کنفره برگزارشدت فردوسی در تهران عرضه

کتابشناسی

سراینده کاخ نظم بلند - پنج گفتار در زمان و زندگی فردوسی، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱ نیمی ز ترکستان، نیمی ز فرهنگ، گامی در بازشناسی سه جمهوری ترکستان، تاجیکستان و ازبکستان، مشهد، گیبستان مشهد، ۱۳۷۱ روزآباد جاب، با همکاری دیگران، مشهد، مطبق، ۱۳۷۲. پنج برات خراسان، فروردگان باستان، مشهد، پای، ۱۳۷۳. دیباچه خسروانی، گرگانه شده تاریخ پهنی، گریشی و گزارش، با همکاری دکتر محمدجعفر بافتی، تهران، جامی، ۱۳۷۳. راهنمای توس و سخنی درباره فردوسی و شاستنامه، با همکاری دکتر محمدجعفر بافتی و رجیملی لاف خالکی، مشهد، کتاب پاز، ۱۳۷۳. تاریخ شهر مشهد، از آغاز تا مشروطه، جامی (با همکاری شهرداری مشهد)، ۱۳۷۸. از جیحون تا وختن، گزارش سفر مورا، آلبانها، با همکاری دکتر محمدجعفر بافتی، مشهد، مرکز خراسان‌شناسی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸. سیمای تاریخی و فرهنگی شهر مشهد، تهران، آوام (با همکاری معاونت فرهنگی شهرداری مشهد)، ۱۳۸۲. نفوس ارض اقدس یا مردم مشهد مقدس، اثر زمین‌مابدین میرزای تاجار، تألیف ۱۳۵۵ قمری (۱۷۵۷ خورشیدی)، تصحیح مهدی سیدی، مشهد، کتاب مشاور (با همکاری معاونت فرهنگی شهرداری مشهد)، ۱۳۸۲.

کرم که در سال ۷۱ به عنوان اولین کتابم چاپ شد. بعد از آن بیشتر تحقیقات من در زمینه خراسان کنونی و خراسان بزرگ بوده است. شاید اگر من ۴۰ سال پیش در این حوزه مطالعه می‌کردم بی ربط بود و ارتباطی با خراسان بزرگ نداشت و نمی‌توانست مصرف و مخاطبی داشته باشد. خوشبختانه تصادفاً در حین مطالعات من از سال ۷۰ اتحاد جماهیر شوروی از هم پاشید و این ارتباط برقرار شد. حس می‌کنم این مطالعات و تحقیقات پاسخ به یک نیاز ملی است.

و حرف آخر؟

در حوزه ادب، شعر، فرهنگ و تاریخ همیشه هستن محرک افراد بوده. هیچ‌کدام از کسانی که فرهنگ ما را ساخته‌اند یعنی بزرگان ماضی فردوسی، سیدی، جام، لوری، حافظ، مظفر، نظامی و… هیچ کدام نان نگره‌اند که به خاطر آن کار کنند. آنها که گزند آید، آندان مطالب مردم نبوده است. کسانی که ماضی بوده‌اند و مردم را دوست داشته‌اند، جانشان میانه گذاشته‌اند و ادبیات و فرهنگ ما را پیش برده‌اند که مفاخر ما هستند.

شماره ۱۵۶
چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲
تاریخ
روز
شنبه
کتاب

سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی

نشانی اینترنتی سازمان <http://www.aqlibrary.org>

اداره امور عمومی
 رسیدگی به امور مالی، پرسنلی و تجهیزات ای اداره‌های تابع سازمان و پاسداری و حفاظت فیزیکی از مجموعه عظیم کتابخانه، مهمترین وظایف این اداره است. این اداره از بخش‌های دبیرخانه، امور پرسنلی، حسابداری و کارپردازی، خدمات، حفاظت و ایمنی، تأسیسات و نگهداری ساختمان و تالار اجتماعات می‌باشد.

تالار قدس کتابخانه مرکزی یکی از شاهکارهای هنر اصیل اسلامی به شمار می‌رود. هدف از ساخت چنین مکانی، ایجاد فضایی برای برگزاری گردهما، سمینارها، گردهمایی‌های داخلی و خارجی برابرای با اصول و استانداردهای بین‌المللی می‌باشد.

این تالار با ابعاد ۲۵×۲۰ متر دارای ۷۶۱ صندلی، مجهز به سیستم‌های صوتی و تصویری و ترجمه همزمان می‌باشد. دیوارهای تالار با مفسامینی قرآنی، احادیث نبوی و روایت‌نامه معصومین آراسته شده و توسط هنرمندان آستان قدس رضوی به طرز ماهرانه‌ای گچبری و تندیس گردیده است.

اداره موزه‌ها

هدف از ایجاد این مرکز هماهنگی در آستان ملکوتی امام رضا(ع) عرضه نمونه‌هایی از آثار نفیسی بوده که طی زمان‌های پیاپی، توسط علاقه‌مندان به اهل بیت عصمت و طهارت تقدیم بارگاه ملکوتی این امام همام گردیده است.

در حال حاضر موزه‌های آستان قدس رضوی در سه ساختمان همجوار و مستقل از یکدیگر قرار دارند و مشتمل بر ۱۱ گنجینه گوناگون می‌باشند که عبارتند از:

- گنجینه قرآن و تفاسیر، نمایشگاه هدایای مقام معظم رهبری؛
- گنجینه تخصصی فرش و موزه مرکزی.
- موزه مرکزی شامل این بخش‌هاست:
 - الف) موزه تمبر و اسکناس
 - ب) موزه تاریخ مشهد
 - ج) موزه سکه و مدال
 - د) موزه صدف، حلزون و نرم‌تنان دریایی
 - ه) موزه نقاشی
 - و) موزه نجوم و ساعت
 - ز) موزه سلاح
 - ح) موزه ظروف.

اداره اسناد و مطبوعات

این اداره از سال ۱۳۷۶ فعالیت خود را آغاز نموده است. از مهمترین وظایف این اداره می‌توان گردآوری مطبوعات، نگهداری، حفاظت، طبقه‌بندی و نشر اسناد و مدارک اعم از سندهای خطی، چاپی، تصویری، نوار کاست، نقشه، کلیشه، مهر و... و ارائه خدمات اطلاع‌رسانی پیرامون این منابع به محققان، تهیه و اجرای طرح‌های پژوهشی مربوط به اسناد و مدارک موجود در مخازن و فراهم‌آوری، نگهداری، طبقه‌بندی و خدمات دهی مطبوعات قدیم و جدید را نام برد. بخش‌های این اداره عبارتند از:

- ۱- بخش پایگانی راکد
- ۲- بخش آرشيو و نمایه‌سازی اسناد
- ۳- بخش آرشيو مطبوعات.

بخش آموزش

سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی
 آموزش سازمان با هدف بهسازی فعالیت‌ها و خدمات کارکنان و مراجعان از نیمه دوم تیرماه ۸۱ فعالیت خود را آغاز کرده است. فعالیت‌های آموزشی سازمان به شرح زیر می‌باشد:

- ۱- تدوین آیین‌نامه‌های آموزشی
- ۲- آموزش از راه دور
- ۳- طراحی بانک‌های اطلاعاتی مورد نیاز آموزش

اداره مخطوطات
 این مخزن با ۲۸۲۲ نسخه کتاب خطی، ۲۰۳۵ نسخه قرآن خطی، ۸۱۸۳ جزوه قرآن خطی، ۱۹۷۶ کتاب عکسی و ۲۹۵ دست‌نوشته مجموعه‌ای کم‌نظیر در جهان محسوب می‌شود. علاوه بر آن تعداد ۳۳۰۰ حلقه میکروفیلم از کتاب‌های خطی سایر کتابخانه‌های داخلی و خارجی نیز تهیه و به دیگر ذخایر موجود در کتابخانه افزوده شده است.

عناط‌نشان می‌سازد آستان قدس رضوی تعداد ۱۹۲۲۲ نسخه کتاب خطی در شعبه‌های دیگر کتابخانه‌های وابسته دارد که با احتساب آن مجموع کتب خطی آستان قدس رضوی به ۷۷۳۳۶ نسخه می‌رسد. این اداره با هدف گردآوری، حفظ و نگهداری قرآن‌های خطی، کتاب‌های خطی، مرقعات، نسخه‌های عکسی و دست‌نوشته‌های ارزشمند پاسخگویی جامعه محققان ایرانی و خارجی است. اداره مخطوطات دارای این بخش‌هاست:

- ۱- بخش مخطوطات
- ۲- بخش فیلمکتاب
- ۳- بخش حفاظت و مرمت کتب و اسناد

اداره کتابخانه‌های وابسته

اداره کتابخانه‌های وابسته با بر خورداری از تمامی امکانات مرکزی، در آغاز به منظور آسان‌سازی و سرعت بخشی به کار مراجعان و صرفه‌جویی در وقت آنان، توسعه فضاهای مطالعه‌ای، پژوهشی و گسترش فعالیت‌ها از مرکز به مناطق مختلف شهر مقدس مشهد را در دستور کار خود قرار داده است.

سنادمدیریتی این کتابخانه در ساختمان بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی قرار دارد و هر یک از کتابخانه‌ها به نوبه خود دارای مسؤلی است که در چارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های سازمان مرکزی انجام وظیفه می‌نمایند.

امروزه با گذشت بیش از دوه دهه از انقلاب اسلامی، وجود ۱۶ کتابخانه در داخل شهر مقدس مشهد، ۵ کتابخانه وابسته در شهرستان‌های خراسان، ۱۱ کتابخانه وابسته دیگر در سایر شهرهای ایران و یک کتابخانه در کشور هندوستان، بیانگر توسعه کتاب و کتابخانه می‌باشد که توسط این اداره به انجام رسیده است. همچنین این اداره در خدمت اقشاری است که توانایی استفاده مستقیم از خدمات کتابخانه‌های ثابت آستان قدس رضوی را ندارند.

اداره خدمات کتابداری

این اداره با سه بخش: سفارش و آماده‌سازی کتاب، فهرست‌نویسی و خدمات ماشینی و اطلاع‌رسانی، به فراهم‌آوری، آماده‌سازی، سازماندهی، اطلاع‌رسانی منابع و امور رایانه‌ای کتابخانه مرکزی و کتابخانه‌های وابسته با استفاده از تجارب علمی و فنی افراد متخصص به طور متمرکز مشغول است.

بخش‌های مختلف این اداره عبارتند از:

- ۱- بخش سفارش و آماده‌سازی کتاب
- ۲- بخش فهرست‌نویسی
- ۳- بخش خدمات ماشینی و اطلاع‌رسانی.

فعالیت‌های جنبی این اداره عبارتند از: آموزش، انتشارات، ایجاد و گسترش وب‌سایت سازمان

شاید فرصت دیدن و گفتن از نهادهای بزرگ در خراسان، تهادی که اینک برای تهیه گزارش در پرورش قرار گرفته‌ام، کمتر پیش بیاید و شاید هم هیچ چاره‌ای جز پرداختن به همه جوانب آن نداشته باشم. ممکن است گزارش طولانی باشد، اما این طولانی بودن هم نمی‌تواند همه اتفاق را در یک گزارش جا دهد.

تاریخچه کتابخانه مرکزی

تاریخ کتابخانه آستان قدس رضوی با فراز و فرودهای گوناگون تاریخی در خراسان و مشهد مقدس پیوند خورده است. نخستین بارقه پیدایش این جلوه قدسی، ۶۰۰ پیش از این در اثر خیرخواهی و ایمان راستین و اتقان و اهداکنندگان با اخلاص و بی‌نیام و نشان بوده است.

نخستین بنای جامع و مستقل کتابخانه در سال ۱۳۳۰ شمسی در ضلع شمال شرقی محسن امام خمینی کنونی ساخته شد. سپس در سال ۱۳۵۶ به ساختمان جدید و وسیعی واقع در حیطة فوقانی موزه آستان قدس رضوی واقع در ضلع شرقی همان محسن انتقال یافت. بنای باشکوه ساختمان کنونی نیز که از سال ۱۳۶۰ آغاز شده بود در سال ۱۳۷۱ (با مساحت ۳۰۰۰۰ متر مربع زیربنا) به پایان رسید و از نیمه دوم سال ۱۳۷۳ مورد بهره‌برداری قرار گرفت.

ساختار اداری سازمان

سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی مشتمل از ۱۷ اداره است؛ ادارات زیر مجموعه سازمان

را اداره کتابخانه عمومی، اداره مخطوطات، اداره کتابخانه‌های وابسته، اداره خدمات کتابداری، اداره امور عمومی، اداره موزه‌ها و اداره اسناد و مطبوعات تشکیل می‌دهند. واحد روابط عمومی، آموزش، پژوهش و انتشارات سازمان نیز مستقیم تحت نظارت رئیس سازمان اداره می‌شوند.

اداره کتابخانه عمومی

اداره کتابخانه عمومی که عضو بسیار فعالی از سازمان است با ایجاد فضای مطالعه‌ای مناسب، روزانه از ساعت ۷:۵۵ الی ۲۲ خدمات خود را از طریق تالارهای متعدد به جامعه استفاده‌کننده عرضه می‌دارد. که بخش‌های مختلف آن عبارتند از:

- ۱- بخش مخزن کتب چاپی
- ۲- تالار محققان، استفاده از امکانات رایانه‌ای و برقراری ارتباط با شبکه جهانی اینترنت از خدمات تالار محققان می‌باشد. یک کارگاه آموزشی اینترنت و اطلاع‌رسانی مریج نیز برای پژوهشگران این تالار پیش‌بینی شده است.
- ۳- تالارهای مطالعه قفسه باز (آقایان - بانوان)
- ۴- تالارهای مطالعه قفسه باز (آقایان - بانوان)
- ۵- بخش‌های گردش و امانت کتاب (آقایان - بانوان)
- ۶- تالارهای مطالعه و گردش کتاب جوانان (دختر - پسر)
- ۷- تالارهای مطالعه و گردش کتاب جوانان (دختر - پسر)
- ۸- تالارهای سمعی و بصری (آقایان - بانوان)
- ۹- تالار اطلاع‌رسانی (آقایان - بانوان)
- ۱۰- تالار قرآن‌ها و تفاسیر
- ۱۱- کتابخانه تخصصی جغرافیا
- ۱۲- تالار مطالعه آزاد (آقایان - بانوان)
- ۱۳- کتابخانه تخصصی هنر

۴- طراحی و ساخت صفحات آموزش در وب سایت سازمان
 ۵- هماهنگی و برگزاری دوره‌های توجیهی قبل از شروع به خدمت کارکنان
 ۶- هماهنگی و برگزاری دوره‌های آموزشی کارکنان

۷- برنامه‌ریزی برای برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه مراجهان
 ۸- هماهنگی امور مربوط به کارورزان

۹- برنامه‌ریزی جهت برگزاری کارگاههای آموزشی
 ۱۰- ارزیابی برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی برگزار شده.

یک گفت و گو

یا خانم عصمت مؤمنی مسؤول بخش آموزش سازمان در مورد عملکرد و وظایف ایشان به عنوان کارشناس آموزش گفت:گروهی ایجاد دادیم در صحن حال باید از همکاری صمیمانه و همراهِ ایشان جهت بازدید از بخش‌های مختلف سازمان سپاسگزاریم

سیاست‌های کلی و اهداف این بخش از سازمان چیست؟
به عنوان یک هدف شخصی دوست دارم کتابخانه به عنوان یک کتابخانه فعال، خلاق و کارپوی معرفی شود. چه برای کاربران و چه برای کارکنان. اما اهداف سازمانی آموزش برای کاربران عبارت است از:

مهارت در شناسایی و بیان نیازهای اطلاعاتی، مهارت در شناسایی منابع، مهارت در انجام جست‌وجوهای مؤثر، مهارت در گزینش مفیدترین اطلاعات و مهارت در سازمان‌دهی و استفاده از اطلاعات. اما اهداف سازمانی آموزش برای کارکنان عبارت است از:

ارتقای دانش، پیشرفت و به‌روزرسانی، و افزایش قدرت تصمیم‌گیری بخصوص در سطح مدیریت و سرپرستی.
وظایف شما به عنوان کارشناس آموزش چیست؟
تعیین نیازهای آموزشی، شناسایی و تعیین اهداف آموزشی؛

شناسایی افرادی که لازم است دوره‌های آموزشی ببینند؛ شناسایی مدرسان، مربیان و سخنران مناسب و کنترل و هماهنگ کردن فعالیت‌های مختلف آموزش و ارزیابی دوره‌ها از وظایف مسؤول و کارشناس آموزش در این سازمان است.
کاربران و مراجعهان در چه صورت می‌توانند جذب کلاس‌های آموزشی بشوند؟

آنچه که من به عنوان تجربه در این حوزه به اضافه تجربه مدیریتی که در حوزه کتابخانه دارم، توانسته‌ام کسب کنم این است که مراجعهان ما باید یکسری مهارت‌ها داشته باشند. یعنی این مهارت‌ها را کسب کرده باشند و تربیت شده باشند. این مهارت‌ها عبارت‌اند از: طرح سؤال و تجربه، مهارت شنیه‌سازی و واقعیت‌های جاری، مهارت حل مسأله و تولید فکر، مهارت منبع‌یابی، مهارت تحلیلی محتوا، مهارت بررسی و مطالعه تطبیقی، مهارت مدل‌سازی و طراحی.

من براساس مشاهداتی که در طی آموزش داشته‌ام به این نتیجه رسیده‌ام که ما نیازهایمان را به خاطر تربیت اولیه خودمان تشخیص نمی‌دهیم و این به خاطر ناشناختن مهارت است؛ اول باید خودمان را با این مهارت‌ها تجهیز کنیم و بعد توقع داشته باشیم که از منابع اطلاعاتی و آموزشی دیگر بتولیم استفاده کنیم. زمانی می‌تولیم بگویم که آموزش، مؤثر و مفیداست که کاربران ماگی قبلی نداشته باشند.

تا چه میزان از نتایج برگزاری آموزش‌های شما رضایت‌داره؟
آموزش‌های ما در محور کارکنان یا این صغر کوتاه‌نالاان هستند تأثیر مفید و مناسبی داشته‌اند. من یک تجربه را به عنوان مصداق این می‌دهم؛ چند وقت پیش لازم شد که کارکنان بخش مرمت موزه، دستور جات را مرمت کنند. اما کارکنان این بخش امرت دستور جات آشنایی نداشتند. ما آمدم و یک کلاس آموزشی گذاشتم و در حین آموزش از کارشناسی که در سطح ایران مطرح است به نام خانم سوسن معتمد دعوت

کردیم. ایشان آموند و به ما راهنکار دادند و ما راهادیت کردند که اگر این کلاس‌ها را داشته باشیم منتج به نتایج مفیدی خواهد شد. آمدن ایشان باعث شد که در سیاست‌های کلی سازمان تأثیر بگذارم و مسؤولان به این نکته توجه کردند که باید سانی داشته باشیم برای مسویجات و تجهیز کارگاه مرمت شنسوجات. این نشان می‌دهد که کلاس‌های آموزش و تربیت کارکنان چقدر می‌تواند در ارتقای کیفی شنشنان و در سیاستگذاری سازمان مؤثر باشد.

در بخش آموزش اداره موزه‌ها و اسناد چه فعالیت‌هایی داشته‌اید؟
در بخش‌های صدف‌ها از یک کارشناس برای شناسایی و نامگذاری صدف‌ها دعوت کردیم. در موزه نجوم نیز از کارشناسی نجوم بهره گرفتیم و در بخش ساعت‌ها هم کلاس‌هایی را تشکیل داده‌ایم. در زمینه اسناد هم از اساتید برجسته تاریخ برای شناسایی اسناد و تشخیص درجات اسناد و همچنین مطرح کردن اسناد دعوت کرده‌ایم. به همین ترتیب در بخش مطوعات هم برای آموزش طقه‌بندی مطوعات و تعیین ارزش‌های آنها از کارشناسان مطرح ایران دعوت کرده‌ایم.
آیا از دوره‌های آموزشی سازمان ارزیابی می‌کنید؟

ارزیابی دوره‌های آموزشی جزء وظایف ماست چون معتقدم اگر دوره‌های آموزشی که گذاشته می‌شود بدون ارزیابی باشد، هیچ وقت منجر به تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری نخواهد شد. زمانی می‌توانیم ادعا کنیم که دوره‌های آموزشی ما مفید و مؤثر و مناسب است که ارزیابی داشته باشیم و قطعاً هر برنامه آموزشی را چه برای کاربران و چه کارکنان ارزیابی خواهیم کرده به این صورت که ابتدا و انتهای هر دوره پرسشنامه‌ای تهیه می‌کنیم که این دو را هم مقایسه می‌کنیم و بعد از در صدگیری جلسه‌ای گذاشته می‌شود که چه موضوع‌هایی را به آموزش اضافه کنیم تا بتوانیم بیشتر بهره‌وری را از کلاس‌ها داشته باشیم.

و حرف آخر؟

لازم می‌دانم از جناب آقای دکتر بردان، ریاست محترم سازمان به خاطر ارائه برنامه‌های آموزشی و تشکیل کلاس‌ها و تشکر کنم. البته خوشنام هم معتقدند که آموزش می‌تواند یک محیط سازمانی را پویا و زنده نگه دارد.

کتابخانه تخصصی موزه آستان قدس رضوی

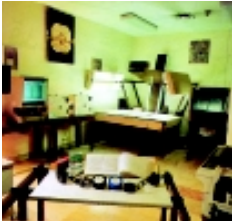
کتابخانه تخصصی موزه آستان قدس رضوی که دارای ۷۵۰۰ جلد کتاب و ۳۰۰ عنوان مجله فارسی و غیرفارسی است در سال ۸۲ رسماً به بهره‌برداری رسیده است.

خانم حشمت کفیلی مسؤول موزه‌های نجوم، صدف، طرف، سلاح و تقاضی که مسؤلیت این کتابخانه تخصصی را رانیز به عهده دارد در مورد پیشینه راه‌اندازی این کتابخانه گفت: از سال ۷۶ به من این مسؤلیت را دادند و من در صدد گسترش اینجا برآمدم که البته اینجا یک کتابخانه معمولی و کوچک بود و حداکثر ۸۰۰ جلد کتاب داشت. ما در اینجا منابع تخصصی را گردآوریم و در حدود ۲ سال که بودجه مستقل داشتیم منابع را خریداری کردیم و الان هم جزء یکی از بخش‌های کتابخانه مرکزی هستیم. تعداد مراجعهان این کتابخانه روز به روز بیشتر می‌شود و همگی هم با رضایت از اینجا بیرون می‌روند. یکی از دلایل این است که ما در این کتابخانه به عنوان و موضوع البته از سال ۷۸ به بعد بی‌گیر بوده‌ایم که این کتابخانه جا میفتند چون قبلاً ضرورت کتابخانه‌های تخصصی در سطح سازمان پذیرفته نمی‌شد.

خانم کفیلی در مورد ضرورت ایجاد این کتابخانه گفت: ضرورت ایجاد این کتابخانه تخصصی این است که ارتباط محقق و شیء درون موزه قطع نشود که خوشبختانه تأسیس آن مورد تأیید قرار گرفت و از سال ۸۲ ابلاغ قطعی شد، در حال حاضر هم از لحاظ منابع، از منحن کتابخانه مرکزی تأمین می‌شویم و در حال ارائه خدمات هستیم.

سرپرست کتابخانه تخصصی موزه آستان قدس رضوی در مورد تأمین منابع خارجی گفت: تعدادی از کتاب‌های خارجی از نمایشگاه بین‌المللی تهران خریداری شده و تعدادی هم اهدا شده‌اند. به علاوه بعضی از بازدیدکننده‌های خارجی و کارشناسانی که از موزه بازدید می‌کردند اگر صاحب کتاب و توستند بودند بعد از بازدید از این مکان کتاب‌هایی را برایشان ارسال می‌کردند.

گالری اسمیت سونین (Smith Sonain) از والشتن بریامان تعدادی کتاب ارسال کرد. همچنین با بنیاد نور در لندن مکاتبه کردیم که بعد از این مکاتبه ۱۶ جلد کتاب نفیس برایشان آمد. یک دوره ۱۵ جلدی مجله ایران هم از مؤسسه ایران‌شناسی بریتانیا برایشان ارسال شد. اکنون هم در حال توسعه ارتباطات هستیم

که بتوانیم به منابع این مجموعه اضافه کنیم. در پایان حشمت کفیلی سرپرست کتابخانه تخصصی موزه آستان قدس ضمن تشکر از همکاری‌های کتابخانه ریاست سازمان با اشاره به کمبودهای این کتابخانه گفت: ایده آل این است که مادر اینجا یک دستگاه میکرو فیلم و کامپیوتر و تعدادی میز هم برای محققان داشته باشیم تا بیشتر بتوانیم خدماتمان را گسترش دهیم.

بنیادهای پژوهش‌های اسلامی

بنیاد پژوهش‌های اسلامی از آغاز فعالیت خود در سال ۱۳۶۳ شمسی همواره هدف‌هایی را پیش رو داشته که می‌کوشد یکی آنها را تحقق بخشد. بدین بیان سه‌ان به آرمان مورد نظر خود نزدیک‌تر بشود. بنیاد و انبک با استقرار در فضای جدید که ساختن آن از سال ۱۳۶۷ آغاز و در سال ۱۳۸۱ به انجام رسید، می‌رود تا با آرازش فزونیتری مقاصد علمی-پژوهشی خود را به ثمر نشاند.

اهداف بنیاد پژوهش‌های اسلامی را می‌توان چنین برشمرد: توسعه فرهنگ اسلامی در جهت تعمیم باورهای دینی و

گسترش معارف شیعی؛ نشر علوم اسلامی و معارف حقه جعفری در پرتو پژوهش‌های بنیادین و کاربردی؛ احیای و نشر ذخایر و تفاسیر علمی-اسلامی؛ ارتقای سطح علمی نیروهای پژوهشی در حوزه علوم اسلامی از طریق راه‌اندازی پژوهشگاه علوم اسلامی؛ تأمین نیازهای پژوهشی آستان قدس رضوی بویژه نهادهای فرهنگی؛ فعالیت بخشدین به توان‌های علمی نیروهای حوزوی و دانشگاهی در زمینه علوم اسلامی و ارتقای سطح علمی آنان.

زمینه‌های فعالیت

بنیاد پژوهش‌های اسلامی در کنار تلاش برای رسیدن به اهداف بنیادین خود، برنامه‌ها و فعالیت‌های دیگری نیز دارد که چگونگی آن به شرح زیر است:

تشکیل گروه‌های پژوهشی و پژوهشگاه‌های گوناگون در قالب گروه‌ها و بخش‌های علوم اسلامی و انسانی برای تحقیق هدف‌های بنیاد؛ جذب استادان و محققان کارآمد و دانشیته در قالب هیات علمی؛ استفاده از ظرفیت‌های پژوهشی مراکز علمی و ابعقاد قراردادهای مختلف با محققان و مترجمان برای مرکز علمی ترجمه، تألیف و تصحیح در راستای اهداف بنیاد؛ همکاری متقابل تأمین نیازهای آستان قدس بویژه اهدافی فرهنگی در جهت بنیاد اطلاعاتی فرصت‌های مطالعاتی و بورسیه در مجامع علمی داخلی و خارجی؛ اعطای فرصت‌های مطالعاتی به محققان و استادان حوزه و دانشگاه و پذیرش بورسیه در جهت اهداف پژوهش‌های بنیاد؛ انتشار نشریات علمی و تخصصی؛ تشکیل کنفره‌ها، همایش‌ها و کنفرانس‌های علمی بویژه در بزرگداشت و معرفی امامان معصوم(ع) و مفاسر علمی و اسلامی و همکاری با سیاستمدارهای داخلی و خارجی؛ مبادرت به هر اقدامی که برای

شماره ۱۵۶

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲

۹ کتابخانه تخصصی

هدف های بنیاد لازم تشخیص داده شود.

گروه‌های پژوهشی

گروه‌های پژوهشی بنیاد را می‌توان ستون فقرات و درونمایه اصلی این مرکز تحقیقاتی دانست که به قرار زیر است: قرآن، حدیث، فقه، تاریخ اسلام، تصحیح متون اسلامی، جغرافیای ممالک اسلامی و هشت و نهم ترجمه عربی وارد ترجمه زبان‌های اروپایی (انگلیسی، فرانسه، آلمانی)، ادبیات کودک و نوجوان، تراجیم و انساج، خراسان‌شناسی، دایرة‌المعارف آستان قدس رضوی و کتاب‌شناسی.

گروه‌های‌شناسی‌و‌دایرة‌المعارف‌آستان‌قدس‌رضوی

مرکز خراسان‌شناسی به پیشنهاد جمعی از دانشوران خراسان و با فرمان مقام معظم رهبری در تیرماه سال ۱۳۷۵ در شهر مشهد تشکیل شد. پس از تهیه اساس نامه و تصویب آن توسط مقام بنیع تولیت آستان قدس رضوی تعیین مدیر عامل و تدوین سیاست‌های مختلف پژوهشی کتابخانه و اطلاع‌رسانی انتشارات و بخش‌های اداری لازم ایجاد شد. این مرکز در سال ۱۳۸۰ در بنیاد پژوهش‌های اسلامی اقدام کردید.

گروه خراسان‌شناسی علاوه بر پایان بردن کارهای مصوب نائتم بیشتر هم تلاش خود را در بخش حضرت امام (رضاع) و طرح تدوین دایرة‌المعارف آستان قدس رضوی مصروف می‌دارد این طرح از ۷ شاخه: سازمان‌ها، نقاشی، نگارگری، موزه‌ها، جای نام‌ها (مکان‌ها)، آفتاب و مناسبات، رجالی و معاصر و وقف تشکیل شده است. هر شاخه دارای یک سرشاخه است که معمولاً از دانشوران و صاحب‌نظران در رشته خود می‌باشند و یک کارشناسی که او نیز در رشته خود تخصص و تجربه کافی دارد. مدخل‌های مورد نیاز برای درج در دایرة‌المعارف در شورای علمی دایرة‌المعارف که معمولاً هر دو هفته یکبار با حضور مدیر گروه و تمامی سرشاخه‌های گروه دایرة‌المعارف تشکیل می‌شود، بررسی و تصویب می‌شود. کارشناسان هر شاخه ضمن مطالعه و بررسی کتاب‌ها و مجلات و هرگونه اثری در ارتباط با شاخه خود، مطالب مربوط به هر مدخل را در فیش‌های مربوطه درج می‌کنند و با پی‌گیری و تحقیق بیشتر دست‌یابی به منابع جدیدتر فیش‌ها را پررنگ و یا اصطلاحاً آنها را سرشار می‌نمایند و در صورت لزوم پرونده علمی برای مدخل‌های دایرة‌المعارف تشکیل می‌دهند. در حال حاضر کار بررسی مدخل‌ها و سرشار کردن فیش‌ها و تهیه پرونده علمی ادامه دارد.

احمدنعمی، مدیر گروه خراسان‌شناسی و دایرة‌المعارف آستان قدس رضای به مراحل کار و شیوه تدوین این دایرة‌المعارف اظهار داشت: یکسری از مقاله‌ها نوشته شده و یکسری دیگر را سفارش داده‌ایم که بنویسند. برای یکسری دیگر بنویسند مناسب پیدا نکرده‌ایم و در حال تحقیق هستیم که چه کسی می‌تواند بنویسد. این‌ها الله مقاله‌ها که جمع آوری شد کار تدوین شروع می‌شود. مقاله‌ها در چند نوبت توسط چندین گروه کارشناسی بررسی و ویراستاری ادبی و علمی می‌شوند. البته این مطالب را به صورت منظم در کامپیوتر ذخیره می‌کنیم و وقتی آماده شد آنها را طبقه‌بندی می‌کنیم که به این ترتیب تا تدوین کلی راه ۶ یا ۷ ساله‌ای را در پیش داریم. مدیر گروه دایرة‌المعارف آستان قدس در پایان ضمن دعوت از محققان اضافه کرد: ما دلمان می‌خواهد کسانی که در این رشته تخصص دارند نوشتن مقالات را به عهده بگیرند. اگر ایشان آمادگی داشتند ما هم استقبال می‌کنیم و خوشحال می‌شویم. در ضمن ضمانت‌الحرحه‌ای هم طبق تعرفه بنیاد به آنان پرداخت می‌شود.

چهره‌ها و کتاب‌ها

کاظم مدیر شانه چی

زنده‌یاد کاظم مدیر شانه چی به سال ۱۳۰۲ خورشیدی در شهر مقدس مشهد دیده به جهان گشود. پدر وی از بزرگان مشهد و مادرش از خانواده‌ای روحانی بود. تحصیلات اولیه را به سبک جابدا، در دستان و دبیرستان گانداز و سپس با گذشت و تکلیفی که نسبت به علم و معارف دینی احساس می‌کرد، به تحصیل در حوزه مشهد مشغول شد و در مدرسه خیرات خان نخستین مرحله آموزش حوزوی را آغاز کرد. زنده‌یاد شانه چی از زودن بر درس‌های رسمی حوزه گاهی به طریقه غیر ملزم نیز از محضر استادان و عالمان چه ضمن چند سفر به شهر مقدس قم و چه ضمن مسافرت عالمان بزرگوار به مشهد استفاده کرد. ایشان از آغاز تحصیلات حوزوی به تدریس کتاب‌های رسمی حوزه نیز می‌پرداخت. همچنین در طول تحصیل مشغول عنایت‌های بسیاری از شخصیت‌های علمی قرار می‌گرفت، با این حال هرگز در اندیشه کسب مدرک با اجازه اجتهاد و روایت برای خود نبود.

دانشکده الهیات دانشگاه مشهد به سال ۱۳۳۷ خورشیدی افتتاح شد. در آن زمان شادروان دکتر علی اکبر فیاضی که از فضلاي اسبق حوزه علمیه مشهد بود و ریاست دانشگاه ادبیات را داشت برای این مهم مأموریت یافت. او برای راه انداختن دانشگاه به سراغ استاد مدیر شانه چی و چندتن دیگر از فریختگان حوزه رفت و از آنان برای تدریس در دانشگاه الهیات دعوت کرد. استاد در آغاز ورود به دانشگاه الهیات برای تدریس درس‌های علم الحدیث و تاریخ اسلام، نیز انتخاب شد. وی علاوه بر این که با هدف شناسایی

متون و نسخه‌های اسلامی به شهرهای مختلف کشور و گوشه و کنار ایران سفر کرد، به کشورهای مختلف جهان نیز سفرهای داشت.

زنده‌یاد مدیر شانه چی در طول حیات پربر علم خویش، با اعتقاد به این امر که «حدیث در ساختار فرهنگ و معارف اسلامی نقش اساسی و اهمیتی عظیم دارد، پرداختن به این موضوع را در رأس فعالیت‌های علمی و پژوهشی خود قرار داد. به نظر استاد این شاخه از معارف اسلامی همواره مظلوم مانده و شایسته توجه بیشتری است. ایشان که از برجسته‌ترین عالمان حدیث‌شناس امروز ایران و حتی جهان اسلام به شمار می‌آید، توانسته است هم در عرصه تعلیم آنچه را که در حوزه‌های علمی و در محضر استادان گرانقدر خود آموخت در دانشگاه‌ها به زبان روز در اختیار مشتاقان این علم قرار دهد و هم در عرصه پژوهش و تألیف به فعالیت در زمینه حدیث پژوهی بپردازد.

زنده‌یاد کاظم مدیر شانه چی در ۳۳ فروردین ۱۳۸۱، مصداق با سالروز وفات امام رضاع) پیش از جهان فرو بست.

تألیفات مستقل ایشان عبارتند از:

آیات الاحکام؛ تاریخچه ادوار منطبق؛ تاریخ حدیث؛ چهل حدیث حضرت رضاع)؛ درباره الحدیث؛ علم الحدیث؛ کتاب و کتابخانه در جهان اسلام (مجموعه مقالات)؛ مزارات خراسان؛ فهرست نسخه‌های خطی در کتابخانه مشهد؛ فهرست نسخه‌های خطی چهار کتابخانه مشهد.

مشهد، درون یک کتابفروشی

عظمتی از جامعه را تشکیل می‌دهند به مطالعه روی آوردن شمارگان کتاب فوق العاده خواهد شد. البته قبلاً کمتر دانشجو به اینجا زیاد رفت و آمد داشتند اما الان خیلی کم می‌آیند. در هر صورت عده‌ای از مشرفی‌های ما کتابخوان‌های مشتراهی هستند.

رجب زاده در مورد بازاری کتاب در مشهد می‌گوید: اوایل محتوای کتاب‌ها و جلوه‌گری از تولید کتاب‌های کم‌محتوا پیشنهاد می‌کند که دولت باید بازار را از قلم و زینک و کاغذ حذف کند چون اگر ناشران این مواد اولیه را به قیمت روز تهیه کنند در عناوین کتاب‌های خود تجدید نظر می‌کنند و آنچه را که نیاز بازار است تولید می‌کنند. نظر صاحب کتابفروشی امام مشهد را در مورد کتاب هفتده جویا می‌شویم او می‌گوید: قبلاً گاه و بی‌گاه در روزنامه‌های دیگر ستونی را به معرفی کتاب‌های جدید اختصاص می‌دادند اما الان اگر کسی بخواهد با عناوین کتاب‌های جدید آشنا شود هر هفته می‌تواند به «کتاب هفتده» مراجعه کند.

کتابفروشی امام با ۵ تا ۵ هزار عنوان کتاب در موضوع‌های تاریخ، فلسفه، عرفان، علوم انسانی، ادبیات و دین در چهارراه دکترای مشهد واقع است.

کتابفروشی امام که روی وبسایت آن انتشارات امام نوشته شده، در سال ۱۳۵۷ (سفندماه) تأسیس شده است. رضا صاحب این کتابفروشی در مورد کارش می‌گوید: یک علاقه و جذابیت‌های خاصی دارد که درونی است و قابل بیان نیست البته من از کودکی به کتاب علاقه داشتم.

رجب زاده در مورد بازار کتاب در مشهد می‌گوید: اوایل با اینکه عناوین کتاب خیلی کم بود، فروش بسیار خوب بود و ما از هر عنوان ۳۰۰ جلد یا ۴۰۰ جلد می‌آوردیم اما الان که عناوین زیاد شده اکثر کتاب‌ها را ۲ یا ۳ جلد می‌آوریم، البته کتاب‌ها از لحاظ تعداد عناوین و کیفیت کتاب‌ها اصلاً با ۲۰ یا ۲۵ سال پیش قابل مقایسه نیست. وی در مورد وضعیت مطالعه کتاب در مشهد اظهار می‌دارد: مندیتین ما خیلی کم به کتاب رو می‌آورند و این مسئله‌ای است که باید بررسی شود که چرا کسانی که اهل دین و دیانت هستند نسبت به کتاب کم‌علاقه‌اند. به نظر می‌رسد آدم‌های مذهبی و سنتی در این شهر خوششان از مطالعه بی‌نیاز می‌بینند. چه قبل از انقلاب و چه بعد از انقلاب هیچ تحولی در این قشر پیدا نشده. اگر افرادی قشر که گروه

شماره ۱۵۶
چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲
کتابخانه
روم

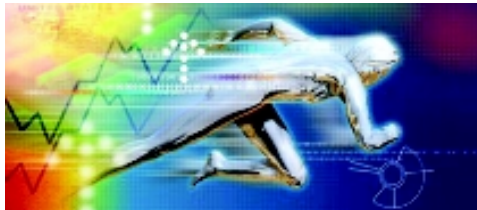
ریشه ها

نویسنده: اسپنون - مترجم: رضا اسدی

نسل نوین

وبلاگ نویسان کتابدار

در سالهای اخیر تحولات زیادی در دنیای وبلاگ نویسی کتابدار رخ داده است. دست اندرکاران بخش اطلاع رسانی کتاب وبلاگ های بی شماری راه اندازی کرده اند و از فناوری نوین برای نگهداری آن بهره می گیرند.

من در مارس ۲۰۰۲ در یک همایش ملی درباره وبلاگ ها، تأثیرشان بر اطلاع رسانی صحبت کردم. در ابتدای سخنرانی ام از حضار که حداقل ۳۰۰ نفر بودند، پرسیدم اگر فناوری وبلاگ نویسی را می شناسند، دستشان را بالا ببرند. تنها ۳۰ نفر از بین ۳۰۰ شرکت کننده پاسخ دادند که آن را می شناسند. سایرین توضیح خواستند و من هم پاسخ دادم.

سال بعد یک سخنرانی دیگر در همان همایش داشتم و همان پرسش را مطرح کردم و از بین ۳۰۰ نفر تنها ۱۰ نفر دستشان را بالا بردند. واقعیت این است که کتابداران بیشتر و بیشتر ایده های

خود را در قالب وبلاگ بیان می کنند. تحولی که در چند سال اخیر در وبلاگ های کتابداران دیده ام، شایان ذکر در این ستون است: زیر این «نسل نوین» به دنیای وبلاگ نویسی کتابداران رونق بخشیده اند و مسلماً نسل بعدی بر غایت آن خواهد افزود. بنابراین آسان تر کنجک وبلاگ نویسی ما توسعه و قابلیت های بی شماری خواهد یافت. در این ستون می گویم ضمن معرفی برخی از کتابداران وبلاگ نویسی جدید که وارد این حوزه شده اند، دلایل فراوانی آنها را بیان کنم.

دلایل زیادی وجود دارد که کتابداران بیشتری به فناوری وبلاگ روی آورده اند. بسیاری از آنها تنها می خواستند با مهارت های وب آشنا شوند و دیگران فقط می خواستند رسانه ای برای نوشتن داشته باشند و برخی معتقدند انتشار مطالب از طریق فناوری وبلاگ آسان ترین راه نشر در اینترنت است. همچنین عده ای این کار را برای سرگرمی و تفریح انجام می دهند، یکی از آنها ابراز تأسف می کند: وقتی در اکثر سال پیش این وبلاگ را به راه انداختم، وبلاگ های کتابداران چندان برام جالب نبود. همانند سایر وبلاگ ها، از طریق یونیدها (link) با دیگر وبلاگ نویسان کتابدار آشنا شدم. با گذشت زمان افراهِ بیشتری به این کار روی می آوردم و به نظرم وبلاگ نویسی شیوه ای عالی و بی تکلف برای آگاه و عاقل ماندن است.

یکی از تفاوت های بین نسل نوین و «مکتب قدیمی» این است که اکثر نویسندگان جدید روزگاری خواننده وبلاگ دیگران بوده اند. «انا» نویسنده وبلاگ Tangona می نویسد: من حدود یک سال وبلاگ های دیگران را می خواندم تا اینکه تصمیم گرفتم خودم یک وبلاگ داشته باشم.

برخی از نویسندگان جدید پس از آشنایی با این فناوری در دوره های آموزش حرفه ای به وبلاگ نویسی علاقه مند شده اند. آنها همچنین شیوه کار را از سایر متخصصان فناوری اطلاعات آموختند. نسل نوین» می تواند به همین شکل در خدمت همکارانش باشد. به سخن دیگر، کتابداران از کتابداران می آموزند و به کتابداران کمک می کنند.

مسأله دیگر در مورد وبلاگ نویسان جدید کتابداران این است که در محیط کتابداری تنها می توان درباره چند موضوع خاص بحث کرد. کتابداران غالباً درباره مسائلی می نویسند که در کار روزمره شان با آن مواجه می شوند. «کتی فای» از وبلاگ Contemplate (من می اندیشم) اظهار می کند: نکته ای که متوجه شدم این بود که همه وبلاگ های این حوزه را کتابداران با افرادی که مدرک کتابداری دارند، می نویسند. هیچگاهشان را دستیاران کتابخانه یا کارمندان و منشی ها نمی نویسند. به عبارت دیگر، همان آدم های حیط مقدم خدمات عمومی کتابخانه، به اعضا می گویند بگذارید ما جریمه ما را بپردازیم.

من همواره بر این باور بوده ام که هر چقدر کارکنان بیشتری در کتابخانه (از جمله پرسنل حرفه ای) که آدره کتابخانه را هموار می سازند، دربارِ خطرات کاری خود بنویسند، افراد بیشتری از آنها که خواننده اموت، هر چه تعداد وبلاگ ها و

زمان مطالعه آنها افزایش می یابد. کسب تمرکز بیشتر در نگارش خوانش مان مفیدتر واقع می گردد. وبلاگ های دارای موضوعات خاص با سرخطی سرسام آور تر می یابند. من همواره در نگارشی شوارتز، LIS Resource را به راه انداخته ام که وبلاگ های درباره وبلاگ های کتابداران است و فهرست وبلاگ های تازه آنها را ثبت می کنیم. ما تلفظ دو ماه ۶۰۰ مدل جدید اضافه کرده ام. برخی از آنها جنبه اطلاع رسانی دارند (که مضمون اصلی یا فرعی شان به کتابداری می پردازد) برخی دیگر فقط به خطرات شخصی اینترنتی هستند که غالباً مورد توجه کتابداران قرار نمی گیرند. شوارتز از وبلاگ Information Commons می گوید:

«به موازات پیشرفت فناوری من عمیقاً نسبتاً فزاینده ای از این وبلاگ آسان ترین راه نشر در اینترنت است. همچنین عده ای این کار را برای سرگرمی و تفریح انجام می دهند، یکی از آنها ابراز تأسف می کند: وقتی در اکثر سال پیش این وبلاگ را به راه انداختم، وبلاگ های کتابداران چندان برام جالب نبود. همانند سایر وبلاگ ها، از طریق یونیدها (link) با دیگر وبلاگ نویسان کتابدار آشنا شدم. با گذشت زمان افراهِ بیشتری به این کار روی می آوردم و به نظرم وبلاگ نویسی شیوه ای عالی و بی تکلف برای آگاه و عاقل ماندن است.»

بسیاری از وبلاگ نویسان جدید کتابدار به گوشه دنج اجتماع وبلاگ کتابداران پناه می برند که تا ۳ سال پیش وجود نداشت. به قول شوارتز من از وبلاگ نویسی فرصت و امتداد به نفس یافته ام که با گروه متنوع و فعالی از کتابداران حرفه ای درباره مسائل بحث کنم و به تبادل نظر بپردازم. اجتماعی که به

آمیخته تر می یابم.

گرایش به گمنامی

دیگر جنبه وبلاگ نویسان جدید کتابدار، گرایش آنها به گمنامی است. مسلماً وبلاگ در نام نویز شکلش امکان می دهد احساساتمان را دربارهِ برخی جنبه های مشکل زندگی شخصی مان عیناً بنویسیم و بسیاری دوست ندارند که هویتشان فاش گردد. جانانان، نویسنده وبلاگ Liberry Blooze در ماه سپتامبر ۲۰۰۳ تصمیم گرفت وبلاگش را به دلیل افشای هویتش تعطیل کند.

از عوشر اقبال من، یکی از خوانندگان مشتاق آن وبلاگ، حفته بعد از آن احساس کرد «انا» نیز نام کاملش را برای خوانندگان خود فاش نمی کند و حتی نمی گوید که کیجا کتابدار است.

به عنوان آخرین نکته، جنبه ای که در کتابدار وبلاگ نویسی باید به آن بیشتر توجه کند، پتانسیل استفاده از وبلاگ به عنوان ابزار بازاریابی برای حرفه شان است. یقیناً بسیاری از آن به عنوان دفترچه خطرات شخصی استفاده می کنند، اما برای کسانی که اغلب اوقات به مسائل کتابخانه می پردازند، امکان رشد فراوان است. مثلاً اگر سه سال پیش به صورت حرفه ای شروع به نوشتن در وبلاگ نمی کردم، اکنون این ستون را نمی نوشتم یا در معامش های کتابخانه ملی سخنرانی نمی کردم. من به لطف تلاش در به روز کردن مستر وبلاگ، بر داختم من موضوعات مهم حرفه مان و نیز تو آوری مستر به عنوان نویسنده، با خوش اقبالی توانسته ام در دنیای وبلاگ نویسی کتابداران مشهور شوم. وبلاگ نویسان جدیدتر فرصت دارند از لحاظ شخصی خود را توسعه دهند و مهمتر اینکه از نظر حرفه ای به عنوان پیشگامان وبلاگ نویسی در میان کتابداران گام بردارند. همچنین به کسانی که شروع به وبلاگ نویسی نکرده، ولی در فکر آن بوده اند، توصیه می کنم بلافاصله دست به کار شوند. قدم به میدان بگذارید!

شماره ۱۵۴
چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲
۱۱ کتابخانه

کثوی کوچک برگردان را بیرون می‌کنند، برگه‌ها را چند در میان کتابھی می‌اندازد، چشمتی برق می‌زند، شماره شایک کتاب را روی تکه کاغذی می‌نویسد و به سمت مخزن می‌رود، شماره و در تحویل می‌دهد و صبر می‌کند تا کتابدار، کتاب را بیابرد و در دلتش می‌گوید: این هم شد کار، تحویل دادن و گرفتن کتاب؟ از نگاهش دریافت که در دلتش چه می‌گذرد، آخر، خیلی وقت است یا این جمله آشناست. دقیق‌ترش بر می‌گردد به همان موقع که در روزنامه، خبر قبولی‌اش در رشته کتابداری دانشگاه علوم پزشکی تهران چاپ شده بود، همان موقع که آرزوی پدر برای دکتر شدن یگانه دخترش به صندوقچه قلبش رفت، همان موقع که بعد از چهار سال درس خواندن، در کتابخانه یک مدرسه، ۱۰ هم با هزار عواضش و التماس سر کار رفت، البته الان ۱۰ سال از آن روز می‌گذرد و او دیگر با این جمله ناگفته بر زبان‌ها ناس گرفته آفتقد که نه دلتش را می‌شکند و نه به دنبال راهی برای تصحیح آن می‌گردد.

کتابدار و پندارها

دوست دارید کتابداری بخوانید یا کتابدار شوید و تمام ساعات اداری را در میان قفسه‌های بزرگ و کوچک کتاب

بگذرانید؟ آنچه این سؤال به دنبال فهم آن است اروزایی جایگاه این حرفه و علم در نظام اجتماعی کشور است. سید کاظم حافظیان، روضی مدیر کل مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی، صریح‌ترین و گویا به‌ترین پاسخ را در خصوص جایگاه کتابدار می‌دهد. وی معتقد است: وقتی محققان پژوهشگران به عنوان اصلی‌ترین قشر استفاده‌کننده از کتابخانه‌ها قلم‌امکاناتی را که کتابداران آن در اختیارشان می‌گذارند نمی‌دانند، دیگر چه توقعی می‌توان از رفتار متوسط جامعه داشت. در واقع آنچه کتابدار را آزار می‌دهد برخورد جامعه علمی با نقش کتابدار است. بر عیارهای بی‌توجهی به جایگاه کتابدار توسط این قشر فرهیخته نه تنها قابل اغماض نیست بلکه شاهد مدعیان ظلم به این بخش از پیکره فرهنگی جامعه است».

وقتی سخن از بی‌توجهی به میان می‌آید باید گفت جایی را پیدا کرد که بی‌توجهی در بیشتر آن شکل گرفته است پس برای یافتن دلیل این بی‌توجهی به جامعه کتابدار، ناگزیر باید به یک سؤال بنیاد پاسخ داده شود: در طول روز چقدر برای مطالعه وقت می‌گذارید؟ جواب نخب نماز از سؤال باشد، بهترین دلیل فهم این بی‌توجهی و ظلم باشد به عیارهای وقتی چشم‌ها، سجالی برای غور کردن در روزهای منظم شده بروی کتاب‌ها پستی‌کنند، دیگر جایی برای آلدیشه و تفکر برای یک کتابدار باقی نمی‌ماند. همین حاجی زین‌العابدین، معاون امور مرکز اسناد و مدارک علمی کشاورزی معتقد است: «میزان وقت و انرژی برای مطالعه حتی در جامعه تحصیلکرده ما در حد مناسب نیست پس در جامعه‌ای که کتاب مظلوم باشد، کتابخانه و کتابدارش

دانش

سیمرا سامانی

کتابدار؛ گنج ناشناخته کتابخانه

نیز مظلوم می‌ماند.»

فراگیری دانش، اکتسابی است، کتابخوان شدن چطور؟ دکتر ناهید بنی‌اقبال در این باره می‌گوید: «کودکان ما با کتاب بزرگ نشده‌اند که توقع فرهنگی کتابخوانی و به تبع آن ارج نهادن به کتابدار را داشته باشیم.» وی با اشاره به تحقیقاتش در این مورد می‌گوید: «از سه ماهگی می‌توان کتاب را وارد زندگی کودکان کرد که اگر چنین شد شاهد جامعه‌ای معنادر هستیم البته نه معناد به مواد مخدر بلکه معناد به کتاب و مطالعه.»

کتابدار، دانش یا تجربه

اگر جراح قلب نباشی نمی‌توانی یک بیمار قلبی را عمل کنی و سلامت رایبه جسدش بر گردانی یا اگر معمار نباشی نمی‌توانی از دل تیراخن و آجرهای خام یک آسمان‌خراش بیرون ببری، اما اگر کتابداری نخواهد باشی هم نمی‌توانی کتابداری کنی. کتابداری یک علم است، نه فن. اصول و مبانی دارد که فراگیری آنها نیاز به آموزش آکادمیک دارند. اگر غیر از این بود که به یک رشته دانشگاهی تبدیل نمی‌شده، این گفته دکتر ناهید بنی‌اقبال گویای تخصصی بودن این رشته است که وی با همه احترامی که نسبت به کتابدارهای تجربی، حضور کتابداران آکادمیک را در موضع کتابداری کشور باعث گهرنگ شدن و به مرور باعث حذف کتابدارهای تجربی می‌داند.

فراگیری اخلاق حرفه‌ای از اصول اصلی هر حرفه است. حافظیان در مورد تربیت نیروی تحصیلکرده کتابداری خاطر نشان می‌کنند: «بگ دانشجویی کتابداری بعد از فارغ‌التحصیلی علاوه برداشتن کتابداری با اخلاق و روحیات کتابداری آشنا می‌شود که دوره‌های کوتاه مدت آموزشی نمی‌تواند جایگزین آن شود، به عبارتی زمان مشترک بین این دو گروه وجود ندارد.»

زین‌العابدینی نه تنها به اصل تخصص متکی بر تحصیلات معتقد است بلکه از آن به عنوان ویروس بیماری در کتابخانه‌ها یاد می‌کند که باعث آسیب‌های جبران‌ناپذیر سیستم کتابخانه‌ها می‌شود.

هر ساله دانشگاه‌های کشور در دو گروه علوم انسانی و

تجربی در رشته کتابداری دانشجو می‌پذیرند.

امایه واقع هر علم آموخته‌ای از هر تجربه آموخته‌ای برتر است. سیدابراهیم عمرانی درباره کتابداری آکادمیک و تجربی می‌گوید: «کتابداران تجربی نه تنها هیچ مشکلی در سیستم اداره کتابخانه‌ها ایجاد نمی‌کنند بلکه این نکتسن‌های تجربی در کنار نیروهای دانش آموخته، حکم دو بازوی اصلی کتابخانه را دارند.

که با حذف هر یک از آنها، دیگری نیز کارآمدی خود را تا حد

قابل توجهی از دست می‌دهد.»

او شاید شهادتی برگفته عمرانی باشد. او یعنی ابوالحسن آقاریع که با ۲۵سال کار در کتابخانه پیرشده است، از ۳۰سال کار در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران تا این روزهای بعد از بازنشستگی در کتابخانه «حسینیبه ارشاد» همگی حکایت از علاقه و توانمندی این تحصیل‌کرده کتابداری در عرصه کتابداری دارد.

کتابدار و سلامت کتابخانه

کتابداران چه در شکل آکادمیک و چه تجربی، گرداننده کتابخانه‌ها هستند. که بدون آنها بزرگترین کتابخانه‌ها یا گسترده‌ترین امکانات دیجیتال، جزئیاتری از روزه‌های مترکم در فضا چیزی نخواهد بود. اما آیا حضور کتابدار در هر شکلی، مزایه سلامت‌گردش کتابخانه است، عمرانی در این خصوص معتقد است: «کتابخانه‌ها معمولاً با نیروهای غیرمتخصص اداره می‌شوند در حالی که طبق استانداردهای کتابداری مدیریت کتابخانه باید توسط فرد متخصص و مجرب این رشته انجام گیرد و حداقل ۳۰ درصد از نیروهای کتابخانه افراد متخصص باشند؛ چون اصلی‌ترین عامل در آشنگی و تابستامندی جایگاه کتابدار، به مدیریت‌های غیرتخصصی و کوتاه مدت برمی‌گردد. پس باید شرایطی ایجاد شود که از سبزی احراز پشت مدیریت

کتابخانه بر پایه شایستگی‌های دانشی و تجربی انجام گیرد و از سویی دیگر تعادل مناسبی در جذب نیروهای متخصص و تجربی وجود داشته باشد.

دکتر بنی‌اقبال در این خصوص با صراحت اعلام می‌کند: «احراز پشت مدیریت کتابخانه بیشتر از سایر مشاغل از کانال رابطه می‌گذرد به گونه‌ای که در بهترین شرایط شاهد احراز پشت مدیریت به یکی از اعضای کابت علمی هستیم. مدیریت کتابخانه دانشگاه تهران توسط یک فوق‌لیسانس غلغاری با مدیریت کتابخانه مرکزی پزشکی توسط یک لیسانس مامایی شهادی بر این مدعا هستند.»

عمرانی با بیان این نکته که کمتر از ۱۵ درصد کتابخانه‌های دانشگاه‌ها توسط اشخاص متخصص اداره می‌شود، می‌گوید: «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری که خودش دانش در تربیت نیروی تحصیلکرده کتابداری است به اصل دانش در سیستم اداره کتابخانه‌های مجموعه خودش بی‌توجه است، دیگر جایی برای گله و شکایت از دیگر مجموعه‌ها و سازمان‌ها باقی نمی‌ماند.»

کتابداران و یک انجمن علمی

بی‌توجهی و فشارهای افرای آنان باعث نگرده‌نگردن و برای رسیدن به جایگاه واقعی آنها به گله و شکایت بنده نگرده‌اند. در سال ۱۳۷۸ با گرفتن مجوز انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی سنگ‌بتای پیشرو اهدافشان را گذاشتند و امروزه قریب ۹۵۰ نفر عضو به کار خود ادامه می‌دهند.

فعالیت این انجمن شامل گروههای آموزشی، پژوهشی، برگزاری همایش، تألیف کتاب و بررسی تغییر متون درسی با توجه به نیاز روز است. اما در هیچ‌جای آسمانه این انجمن خبری از حل مشکلات بنییه حقوق و اضافه کار کتابداران دیده نمی‌شود.

رحمت‌الله فاضلی رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی درباره توجه انجمن به شرایط اقتصادی کتابداران می‌گوید: «مجوز این انجمن از طرف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گرفته شده است، بنابراین فعالیتش محدود به مسائل علمی است. نه حقوقی، به عبارتی ما اجازه فعالیت حقوقی نداریم البته از اجایی که ایجاد فعالیت‌های صنفی ضمیمت اجرائی ندارند سابقه خوبی در فعالیت‌های صنفی دیده نمی‌شود.»

با این وجود وی انجمن را فرقی از لودغه‌های اقتصادی اضافه نمی‌داند و می‌گوید: «در بعضی از شرایط با پدر این حیطه نیز گذاشته‌ام به عنوان مثال از آنجایی که در طرح تبیین راه‌های عملی کارشناسان، آن دسته از فارغ‌التحصیلان کتابداری که سمت کارشناسی در پشت آنها ذکر شده، باید از دریافت مزایای این طرح برخوردار نشده بودند، انجمن با پیگیری‌هایی در سازمان برانامه و بودجه توانست این مشکل را حل کند.» کتابداران و تأثیر آن در کار معتقد است: «جامعه ما از نظر پرداخت حقوق مشکل دارد و توانی میان حقوق قیامت‌ها و تورم وجود ندارد که البته این معضل در سرفه کتابداری به اوج خود می‌رسد. اما کار کتابداران بندرت تحت تأثیر این مشکل قرار می‌گیرد چون آنها با علم به تمام کسبی و کاستی‌ها یا در میدان این شغلی می‌گذارند پس کم‌توانست است اگر بگوئیم با جان و دل کار نمی‌کنند.»

کتابداری و حضور آن

در مدیریت کلان

از ابتدا بر فرهیختگان توجه به قدر و منزلت کتابدار، نبود فرهنگ مطالعه در کشور، مشکل مدیریت کتابخانه‌ها و… انگشت گذاشته شد تا یک سویه به ناضی تربیم اما اکنون به دنبال بررسی جایگاه کتابدار در مدیریت کلان کشور، با در این سطح گذشتیم.

دکتر فاضلی در خصوص جایگاه کتابدار می‌گوید: «مشکل دوطرفه است، به عبارتی، هم درون سیستم است به انضمام سازمان‌ها و افراد مرتبط با سیستم کتابخانه‌ها و هم بیرون این

شماره ۱۵۶

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲

۱۳

سیستم (یعنی نظام آزاری و مملکتی کشور) در ایجاد شرایط نه چندان به‌سامان‌فعلی دخیل هستند. اما مشکلات فعلی به میزان قابل توجهی به رویکرد مسزولان و سازمان های بزرگ کشور برمی گردد.

در فرآیند برنامه ریزی های خود و کلان اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و حتی سیاسی چند به تولید، توزیع و مصرف اطلاعات پها داده شده است؟
فناهی در این خصوص معتقد است:
بیشتر برنامه ریزی ها و سازماندهی های شیوه سستی متکی بر تجربه یعنی با رویکرد از من و خطا انجام می گیرد در حالی که اگر نگاههای تصمیم گیرنده در پاینده که استفاده از اطلاعات، نظامها و شبکههای اطلاعاتی که کتابخانه‌ها و کتابداران در ارائه آن نقش بی‌بدیلی دارند به چه میزان فرآیند برنامه ریزی در هر سطحی را علمی تر، خفن تر و همچنین سریع تر و آسانتر می کند، آن موقع می توانیم شاهد شرایط بهتری هم در سطح کلان مملکتی هم در نظام کتابخانه‌ها باشیم.

کلی گویی هیچ گاه نمری نداشته است پس برای پژوهش از کلی گویی و سفسطه پایی، انشائی در این خصوص لازم است که به عنوان نمونه و به منظور روشن شدن موضوع می آوریم.
انتخاب طرح علمی مثل کارخانه، سد، نیروگاههای برق و… در سطح علمی هستند که فراراست پای‌های عمران و آبادانی را در کشور بنا نگذارند، اما در میان این پروژه های بزرگ و کوچک چند کتابخانه هر ساله پایل چند سال انتخاب می شوند از شواهد و قران اینگونه بر می آید که با در این کشور نیازی به کتابخانه و کتاب اساسی نمی شود!
انتخاب کتاب ساختمان یا چند قفسه کتاب، میز و صندلی نه تنها دردی از مشکلات کشور حل نمی کند، بلکه هزینه ای بی برکتش برای یک جامعه کتابخوان صرف شده است.

زین العابدینی صرف بودجه در گسترش کتاب و کتابخوانی را یک نوع سرمایه گذاری بلندمدت می داند. وی معتقد است: «در این سرمایه گذاری باید صورت بود و انتظار بازگشت سود در تریه مدت را فراموش کرد. اما قطعاً سود

حاصل از آن در سال های دور قابل اندازه گیری نخواهد بود.»

ساعت‌ها را یک دیدن سرپال‌ها و فیلم‌های کم کیفیت و گاه بی کیفیت وقت صرف می شود!
اما چرا وقتی اسم کتاب و مطالعه به میان می آید یکپارچه بوی کسالت و خشکی می آید و عالم نشو، هیچ راهی برای پاسخگویی به نیاز مخاطبانش پیدایمی کند؟
عمرانی از حضور بزرگ امکانات صوتی و تصویری مثل تلویزیون، کامپوزر و کامپیوتر در خانوادها به عنوان آفت های کتابخوانی نام می برد و معتقد است تا زمانی که این رسانه‌ها و وسایلی آن بی هیچ توجهی به کتاب و مطالعه، مسیر طی شده خود را ادامه می دهد، انتظار جامعه‌ای کتابخوان در آینده غیر ممکن است. مگر حرکتی در تغییر و تحول شرایط حاکم ایجاد گردد.»

جملات عمرانی در خصوص عرصه چاپ و امکانات دنیای صوت و تصویر، یادآور دیدگاه «اِنل پستمن» در کتاب بزندگی در پیشزمین مردن در خوشی است. وی معتقد است: هنوز هم کتابخوان وجود دارد و هنوز هم کتاب چاپ و نشر می شود و خواهد شد، ولی کاربرد و نوع بهره گیری از این دو نسبت به گذشته تغییر یافته است. حتی نوع استفاده از کتابخوانی در مدارس که سنگر و اسپین کلام چاپ شده قلعه‌ای می شوند و کسی که فکر می کند کتاب و تلویزیون در کنار هم زندگی می کنند سخت در اشتباه است زیرا همزیستی مسالمت‌آمیز نیازمند قوای متعادلی است در اینجا تعادل قوا وجود ندارد.»
کارت عضویت را می گیرد تا تاریخ تحویل کتاب را روی برگه امضاء کتاب می نویسد. کتاب را به دستش می دهد. هنوز از کتابخانه بیرون نرفته است که در دلش می گوید: «فعالیت رشته‌ای که تا مقطع کارکنرا جای ادامه تحصیل داده نمی‌تواند به همین جا ختم شود.»

کتاب، کتابداری و اطلاع‌رسانی

اینکه هنف هفته کتاب در کشور ما فرست اما بهانه، هیچ کدام در مورد نشره وزین کتاب هنف که سال‌ها در امر کتاب و کتابخانه می‌پروازد، صدق نمی‌کند.

تلفن دفترم رنگی می‌زند، صدای خانمی جوان از من می‌خواهد که درباره کتاب، کتابداری و اطلاع‌رسانی مطالبی را به مناسبت هفته کتاب برای وب‌پایانه‌های روزنامه کتاب هنف بنویسم و این حقیر ناگزیرم به افضای کتابدار بویتم بپردازم. این را بدان گفتف قطع که از بنده ذی‌صلاح تر در این حوزه وجود دارند، افراد

کتابداری

افزایش دانش به افزونی الواح و طومارها می‌انجامید و افزایش الواح و طومارها و نوشتارها نیازمند مکانی برای نگهداری آنها و تأسیس بنای مکان و نیازمند مدیریت بود که به نحوی به اداره مکان و گردآوری و تنظیم آثار بپردازد و چنین شد که فرج‌حیثه انور بانیپال با پیش از دروازه هرات لرح در دینا و کتابخانه استانبوله دو مصور، دو هنر شنده در گردآوری و نگهداری و سازماندهی آثار مکتوب و مرسوم در آن در انصارتکن عجمه، دار بودند و کتابدارانی همچون کالجاسوسر به امر کتابداری برخاستند و نشان در تاریخ جاودانه ماند.

پیش از یکصد سال از گشایش نخستین آموزشگاه رشته کتابداری که توسط لویول دیویی در آمریکا‌هایر شد نمی‌گذرد، اما فعالیت به نام کتابداری، عمری به درازای عمر کتاب و کتابت دارد، در آغاز تا چندین قرن کتابداران از میان دانشمندی بودند که با به خواست خود و با به انتخاب صاحبان کتابخانه‌ها به اداره کتابخانه می‌برخاستند. عشق و علاقه به کتاب، دانشمندان را به اداره کتابخانه‌ها و ما را داشت.

حرفه حرفه‌ای علمی و فعالیتی مقدس تلقی می‌شد. این سیب‌ا، فیلسوف و حکیم بزرگ ایرانی مثنی کتابدار بود و کتابخانه ترح سامانی را اداره می‌کرد و خود در آنجا به مطالعه و تحقیق می‌پرداخت. تأسیس بیت‌الحکمه بغداد و دارالحکمه بصره با الگوبرداری از مرکز علمی هربورث، حضور کتابدارانی وزینده و دانشمند را تأکید و تأیید می‌نمود.

اختراع چاپ به افزایش نشر آثار و افزایش کتابخانه‌ها انجامید. دانش مردمی شد و مردم به سوی سواد و علم روی آوردند و بدینش است آنچه مردمی شود توسعه می‌یابد و توسعه، عامل توسعه می‌باشد.

افزایش کتابخانه‌ها به حرفه‌ای شدن شغل کتابداری انجامید و از این طریق کتابداران ناگزیره به خلق روش‌ها و شیوه‌های برای سازماندهی آثار پرداختند و در عین حال دسترس‌پذیر نمودن آثار و تشویق مردم به خواندن نیز در دستور کار کتابداران قرار گرفت. آنچه پیش از همه فعالیت کتابداران حرفه‌ای را به خود معطوف داشت، رده‌بندی و فهرست‌نویسی آثار به نحوی بود که در عین دانش و رعایت اصول منطقی و معنی‌دار، از سهل و آسان بودن امر نیز برخوردار باشد.

در این میان حضور کتابدارانی چون پاپئس، کاتر، سن‌برنارد، بروفورد، سیزو و دیویی یادآور تلاش جعی در امر کتابداری از جنبه علمی و بانبر، شرا و راگناگانل در حوزه نظری قابل مدهقه است. گذشت که امروز دوران بازشنسکی را می‌گذرانند از کتابدارانی بود که تلاش جعی را در معرفی افزایش دنیای الکترونیک و کتابداری مجوزل و مشاور می‌کنند.

در ایران، قبل از اسلام از کتابخانه جندی‌شاپور سراغ داریم و نخستین کتابخانه بیادرسانی که هم پزشکان و هم بیداران از منابع مکتوب آن بهره‌مند می‌شدند. پس از اسلام کتابخانه‌های درباری و کتابخانه‌های نظامیه و مساجد که بیشتر مصحف‌خانه داشته‌اند و همچنین از کتابخانه ربع ریشدی که از اختراعات تاریخ علم در ایران است، خیر داریم. کتابخانه راجه قاسمی رضوی و کتابخانه ملک ولی هر کدام جای یابی در تاریخ کتابخانه و کتابداری ایران دارند و بدینش است در این میان هیچکدام از این کتابخانه‌ها می‌کتابدار معنی ندارند.

اما از نظر حرفه‌ای در دوره جدید باید گفت به شهادت تاریخ در حوزه کتابداری از سال ۱۳۲۰ خورشیدی تلاش‌هایی آغاز شد. در دهه ۱۳۲۰ خورشیدی اقداماتی جعی‌تر در تربیت نسل جدید کتابدار ایران رقم می‌خورد و نام‌های افرادی از جمله ایرج افشار، حمید اعظم، نوش‌آفرین انصاری، فرنگیس امید و نسل بعدی پوری‌سلفطانی، حسین دبائی، هوشنگ ابراهمی، کامران فدایی، عبدالحمین آذرنک، شیرین تعاونی، نورالله مرادی و طاهری عرفانی به القادفات جعی در دسترس آثار حرفه‌ای و تربیت نسل جدید کتابداری صحت می‌گذارند. دهه‌های ۱۳۳۰ و ۱۳۴۰ آغاز بر عود دارد. ایوان از منابع جدید کتابداری است و حضور تحصیل‌کرده‌های مطرح تحصیمی و دکترای خارج از کشور، در ایران و گرایش نسل بر خوددار از فناوری‌های جدید پردازش اطلاعات و اطلاع‌رسانی و دانش‌شن مراکز اطلاع‌رسانی حرفه کتابداری به هر حال در طی مسیر خود همیشه سعی در برخورد نمودن استفاده‌کننده از حداکثر آثار موجود کتابخانه بود. است و کتابداران با گردآوری، سازماندهی، بازیابی و اشتهاف آثار منتشر شده رسالتی مقدس در توسعه فرهنگ و علمی جامعه‌ها ابرای خود محفوظ داشته‌اند.

اخلاق حرفه‌ای کتابداری نه تنها بر فرام آوری و دسترس‌پذیری آثار تأکید دارد، بلکه امروزه مراجعه‌کننده را نیز بسیار جعی می‌گیرد و نهایتاً خوسازر کسب رضایت استفاده‌کننده از خدمات کتابخانه است.

اطلاع‌رسانی

پایان یافتن جنگ جهانی که جنگ جهانی اول و دوم، آغاز دوران نوین تغعل جهانی است. اطلاعات به عنوان سومین پدیده در کنار مده و انرژی تلقی می‌شود، بیشترین تلاش‌ها به گردآوری اطلاعات مکتوب می‌گردد و دانش اطلاعات قدرت محسوب می‌شود.

اکتین دیگر همه تلاش‌ها در راه کسب و نشر دانش صرف می‌شود و کتابخانه‌ها به عنوان بهترین پایگاههای صاحب آثار مکتوب و مضبوط محسوب می‌شوند و بهره‌گیری از محتوای آثار در دستور کار دانشمندان قرار می‌گیرد. کتابداران به بین بهره‌گیری از فناوری‌های جدید پیروزه خدمات رایانه‌ای به طراخی بانک‌ها و پایگاههای علمی - فنی همت می‌گذارند و خدماتی را که قبلاً در قالب چکیده‌نامه‌ها و مقاله‌نامه‌ها و کتابشاهی‌های کافذی به صورت مکتوب برای دانشمندان عرضه می‌داشتند، اکنون در نوارهای مغناطیسی و دیسک‌های لزران و حافظه‌های کامپیوتری به صورت جامع و موضوعی ارائه می‌نمایند.

جهان در پرتو بهره‌گیری از اطلاعات به ارزش‌های نوینی بی‌می‌برد و در مسیر جهانی‌سازی و جهانی‌شدن به تمهیداتی برای تعامل بین‌المللی در همه حوزه‌ها می‌انگیند و اینترنت با همه امکانش خلطع می‌کند و به سرعت جهانی‌شود و بناگاه معدکده جهانی که برای برخی انسانیت آینده جهان بود به واقعیت بدل می‌گردد.

اینکه در پرتو خدمات اطلاع‌رسانی که همانا شکل روزافز و توسعه یافته خدمات کتابداری است. «مصرف تحولات بی‌دی و شبانه، شکل گرفته و مهارت‌بندتری آن را به انفجار اطلاعات نشیبه می‌کنند. کتابداری، سئداری و اطلاع‌رسانی جنبه‌های گوناگون خدماتی هستند که به تسهیل دستیابی به منابع و کسب اطلاعات می‌انجامد. پیدایش محل‌های رایانه‌ای، آتش به خرمن درخشان حیات علمی - فنی - اقتصادی بشر می‌انگند و دنیای گریچک گره‌خانی را در دستان آنهاپی قرار می‌دهد که قواغه بازی را با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاع‌رسانی رعایت می‌کنند.

اکنون اتفاق بزرگ حادث شده است. زمان و مکان بهره‌گیری از کتابخانه با پیدایش و راه‌اندازی کتابخانه‌های دیجیتال (رقومی) و محازی از دایره خارج شده‌اند ولی نام کتابخانه همچنان برای تعریف آنها مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد.

اطلاع‌رسانی به عنوان خدمتی حرفه‌ای پذیرفته شده است و جهان هر لحظه در انتظار دریافت اطلاعات از انواع آن است. نگارنده این سطور در پایان به انگیزه‌ای اشاره می‌کند که کتابداران و اطلاع‌رستان آن را در جهان امروز همچنان در بنیانه‌های خود با حفظ پشت‌تکیان می‌سازند، ما باری آنکه از کتابخانه‌ها به عنوان دروازه‌های بسوی جهان درخش اندیش بهره‌گیریم تلاش می‌کنیم داده را به اطلاعات و اطلاعات را به دانش و دانش را به خردورزی و نهایتاً با آن بستر دستیابی به صلح جهانی را فراهم نسازیم.

یادداشت

سید کاظم حافظیان رضوی

شماره ۱۵۶

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲

۱۳ آذر ۱۳۸۲

روز جمعه کتاب

هفته کتاب را در ترویج کتابخوانی مؤثر می‌دانید؟

یک پرسش – سه پاسخ

رامین جهانگلوی

خسرو محموزی

مصطفی تقی زاده

مشخص و فراوانی تل بی‌وقتی مردم و درآمداپین دارد. بنابراین می‌بایست در جامعه اتفاقاتی شکل گیرد که مردم را تشویق به کتابخوانی کند که به نظر من مهمترین آنها بالافتن رفاه و موقعیت اقتصادی مردم است.

همچنین تلویزیون و رایودر عصر حاضر برای اکثر مردم فرصت مطالعه کتاب باقی نگذاشته است و این یکی دیگر از دلایل پایین بودن شمارگان کتاب است.در مورد هفته کتاب من چندان نظر مساعدی ندارم.شاید بهتر باشد برای عادت به کتابخوانی روی مدارس تمرکز کنیم. مثلاً به اعتقاد من بهتر است به جای درس انشایه دانش آموزان فرصت داده شود تا کتابی را به سلیقه خودش انتخاب کند و درباره آن بنویسد که این اتفاق دو نتیجه به همراه دارد، اول اینکه می‌شود کتابی خوانده شد و دیگر اینکه شاهد خلایقیت در نوشتن خواهیم بود. پانزدهمی‌برون به نویسنده‌گانی سفارش کرد تا اثر ادبی بزرگان را کوتاه و ساده کنند که بچه‌های دبستانی آن را بخوانند.

صفر تقی زاده نویسنده

چند بار در سال تکرار شود

برگزاری یازدهمین دوره هفته کتاب در تهران و شهرهای

رامین جهانگلوی نویسنده
بودن یا نبودن کتاب

به نظر من هفته کتاب الزاماً به ترویج کتابخوانی در ایران کمک نمی‌کند. اگر انتخاب هفته کتاب مثل انتخاب هفته دولت یا هفته جنگ باشد، در حقیقت واقعه‌ای است که بایب اغاوتی کلی مردم رویه رو خواهد شد. برای کتابخوان کردن مردم ایران سیاست‌هایی از نوع دیگر لازم است که وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می‌تواند نقش مهمی در پیشبرد آن ایفا کند. از جمله این سیاست‌ها کمک به ناشران، ایجاد کنفرانسی‌هایی در سطح مملکت، تربیت مترجم، ایجاد روابط فرهنگی میان ایران و کشورهای شرقی و غربی، ایجاد جلسات هفتگی در مورد کتاب در سراسر کشور و فعالیت‌های روشنگرانه دیگر است. شکی نیست که مردم جامعه زمانی کتابخوان می‌شوند که از رزش کتاب را درک کنند. کتاب در جامعه ایران کم‌ماکان کالای بی‌ارزشی است که هنوز به صورت حرفه‌ای با آن برخورد نمی‌شود. تا زمانی که بودن یا نبودن کتاب برای افراد اجتماع تفاوتی نکند، کتابخوانی هم تبدیل به یک عادت و تمرین اجتماعی نمی‌شود.

خسرو محموزی نویسنده

کلاس کتابخوانی

مشکلات کتابخوانی در ایران مثل فراوانی دارد. همانطور که می‌تواند جامعه ایران پیش از مشروطیت جامعه‌ای روستایی بود و مردم عادت به کتابخوانی نداشتند و کتابفروشی فقط برای افراد خاص چون اشراف و افراد مشول بود. هر چند بعد از مشروطیت با حضور دستگاه چاپ و نشر روزنامه کتابخوانی تا حدودی بین مردم رایج شد ولی همچنان اکثر مردم به کتابخوانی عادت نکردند و مشأفته شدولی مشکل هنوز ادامه دارد. اما این معضل در دوره فعلی مثل

شماره ۱۵۶

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲

روزنامهٔ هفته‌نامهٔ کیهان

در مراسم «تجلیل و تکریم از مؤلفان و مترجمان کتاب در موضوع انقلاب اسلامی و امام خمینی (ره)» از تعدادی از نویسندگان این حوزه تقدیر شد. با چند نفر از نویسندگان و محققان برجسته حاضر در سالن طرح سه سؤال، ۱۰ مهمترین فعالیت‌کننده در این عرصه انجام داده‌اند؛ ۲- برگزاری چنین مراسمی چه تأثیری می‌تواند بر ادبیات امام و انقلاب بگذارد؟ ۳- چه فعالیت‌هایی به شناختن ادبیات انقلاب و امام کمک می‌کند؟ به گفت‌وگو نشسته‌ایم که در بی می‌آید.

دکتر عباسعلی عمیدزنجانی

نوشته‌های پراشکال

عمید زنجانی در پاسخ به پرسش ما، گفت: کار برجسته‌ای در این حوزه انجام نداده‌ام چون نوشته‌هایم درباره تجلیل از انقلاب اسلامی، دارای اشکالات و نواقص بسیاری است.

وی ادامه داد: برگزاری چنین مراسمی می‌تواند در تشویق و ترغیب نویسندگان این حوزه و تکمیل و قوت نوشته‌هایشان مؤثر باشد. اما این تشویق، به اعتقاد من از طریق توجه رسانه‌های جمعی به آموزش عمومی مؤثرتر است.

دکتر محمدحسین پناهی

سرمایه‌گذاری برای تحقیق

مهمترین کارمن در این عرصه جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شعارهای انقلاب اسلامی است که در سال ۱۳۷۸ تحقیق برگزیده فرهنگی سال شد. اما متأسفانه هنوز چاپ نشده است. وی در مورد تأثیر برگزاری چنین مراسمی گفت: اینگونه برنامه‌ها نشان‌دهنده توجه مؤلفان به این حوزه است که باعث تشویق محققان خواهد شد.

پناهی معتقد است: پدیده انقلاب اسلامی هنوز ناشناخته است، بنابراین باید با سرمایه‌گذاری مناسب و متمرکز به بررسی و تحقیق در این زمینه پرداخت.

په دنبال یک گزارش

خوب اما ناکافی

حجت‌الاسلام علی دوانی

اولین کتاب درباره انقلاب

دوانی با بیان این مطلب که اولین کسی هستم که قبل از انقلاب با کتاب نفیست، دو ماهه روحانیون در سال ۱۳۶۱ به بررسی انقلاب پرداختم، گفت: برگزاری چنین مراسمی علاوه بر اینکه باعث افزایش انگیزه افراد می‌شود نسل جوان ما را هم به این سمت سوق می‌دهد. دوانی گفت: اینگونه برنامه‌ها کافی نیست بلکه باید برنامه‌های مستمری مثل برگزاری جلسات سخنرانی در دانشگاه‌ها و... را هم در کنار آن داشته باشیم.

دکتر منوچهر محمدی

اهدای جایزه: مشوق مناسب

محمدی در پاسخ به خبرنگار ما گفت: تجلیل بر انقلاب اسلامی، با یازده بار تجدید چاپ منبع درسی بسیاری از دانشگاه‌هاست. وی اظهار کرد: برگزاری چنین برنامه‌هایی خوب است اما باید گام‌های مؤثرتری در این حوزه برداشت. مثلاً در نظر گرفتن جایزه می‌تواند مشوق خوبی برای حرکت نسل جوان در حوزه انقلاب و امام باشد.

دکتر محسن مدیرشانه چی

بستری برای رفع کاستی‌ها

ترجمه ۱۰۰ه‌زارهٔ اشعارف که دربارهٔ انقلاب، مطلب داشتند و گردآوری مجموعه نظرات و آراء دانشمندان و صاحب‌نظران ایرانی دربارهٔ عمل و عوامل بی‌ریزی و بی‌پروزی انقلاب از اهم فعالیت‌های من در این حوزه است. شانه‌چی اما در مورد سؤال‌های بعدی نظر دیگری دارد. برگزاری چنین مراسمی فرصت و بست مناسبی برای رایج‌کنندگی‌ها در نواقص مؤلفان و مترجمان این حوزه ایجاد می‌کند. وی گفت: البته در کنار کارهای بسیار ارزشمند داخلی باید به کارهای قابل قبولی که در خارج از کشور انجام می‌گیرد، توجه شود تا در نهایت مجموعه مناسبی برای فعالیت‌های روشمند و علمی‌تر در اختیار داشته باشیم.

خبر

نمایندگان مجلس و هفته کتاب

ولی‌الله شجاع‌پویان، عضو کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی و نماینده مردم بهبهان، با اشاره به مشکلات پیش آمده حوزه نشر در سال گذشته گفت: هدف‌های کمیسیون فرهنگی مجلس در رابطه با مشکلات حوزه نشر توسط پروتجه‌ای رئیس کمیسیون فرهنگی خدمت‌رهنر انقلاب مطرح شده است. این عضو کمیسیون فرهنگی مجلس سیاست‌ها و عملکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را به نوعی مثبت ارزیابی کرد و افزوده «با سیاست‌های اعمال شده توسط وزارت فرهنگ و ارشاد، پرداخته شدن مسائل مشکلات حوزه نشر و کتاب‌های موردی رفع و مسدودت نشر از رهنر در سال جاری که شده البته به استثنای مشکلات پیش آمده حوزه نشر در سال جاری که باید در تاریخ کشورمان بی‌سابقه باشد، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تا حدودی توانسته برای کتابی که در حوزه نشر فعالیت می‌کند، امنیت حداقل ایجاد کند.»

وی در مورد تغییر در مدیریت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: «اندروم که با مدیریت محمدعلی شامعی معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سیاست‌های پیشین فرهنگی بی‌گرفته شود شجاع‌پویان فعالیت‌های کمیسیون فرهنگی را به این صورت شرح داد که: کمیسیون فرهنگی در این دوره تلاش کرده است تا مشکلات ساختاری و اداری حوزه نشر و کتاب را اصلاح کرده و فقدان اجراءات لازم برای تحکیم زاین در این حوزه را برطرف کند. گام‌گشایی که کمیسیون فرهنگی در این حوزه برداشته معاونت مالیاتی ناشران و کتابفروشان بوده هر چند که برخی از سازمان‌های اقتصادی برخی مشکلات را در این حوزه به وجود آورند. اما سعی شده تا این موانع برطرف شود»

استان تهران به ۳۰۰ کتابخانه

عمومی نیاز دارد

تهران به ۳۰۰ کتابخانه عمومی نیاز دارد تا به استانداردهای جهانی نزدیک شود.»

علامه‌رضا عزیزی، مدیر امور کتابخانه‌های عمومی استان تهران به مسألهٔ هفته کتاب اعلام این مطلب گفت: «بر اساس استانداردهای جهانی به ازای هر چهار نفر یک کتابخانه عمومی ضروری است که به این ترتیب با در نظر گرفتن این حجم کم، باید ۳۰۳ کتابخانه در استان تهران وجود داشته باشد. وی با اشاره به اینکه در سال ۱۳۷۸ کتابخانه زیر نظر اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان تهران فعالیت می‌کنند یادآور شد، این کمبود در شهر تهران نسبت به سایر استان‌ها می‌شود و برای جمعیت شدن می‌بونی این شهر وجود ۳۰۰ کتابخانه ضروری است.

زندگیش

محمد رضا ریشی

فردای یک «روز»

طنزی تلخ‌تر!

«روزِ روز کتاب و دانشجو بود. اینکه چه برنامه‌هایی برای

این روز داری دیده شده بود یا حتی برگزار شد مد نظر ما نیست اما فکر می‌کنیم جایب باشد اگر نظر کسانی را که برایشان در هفته کتاب روز خاصی در نظر گرفته شده (دانشجویان) پدایتیم به طور صافه می‌دانستیم و دانشجو رفته‌های مختلف (علوم انسانی) این سؤالات را پرسیده‌ایم: «لاز هفته کتاب چه می‌دانی؟» «چه زمانی معمولاً برگزار می‌شود؟» «هدف از برگزاری آن چیست؟» «می‌دانی روزی به نام کتاب و دانشجو داریم؟» «فکر می‌کنید هدف از این نامگذاری چیست و چقدر مفید است؟» و…

باسخ ما جایب و خواندنی است و می‌تواند برای برگزاری روز کتاب دورهای معنی این جشن سوموند و کارگشا باشد. لازم به ذکر است که برخی از پاسخ‌دهندگان مایل به معرفی نام کتاب خود بودند که ما هم مطابق وظیفه‌مطوب‌مانی، همانگونه عمل کرده‌ایم

تحقیق ناشیرای دانشجو

مهدی بختی، ۲۲ ساله دانشجوی ورودی سال ۸۰ دانشگاه علامه طباطبائی و عضو شورای سفی است، از هفته کتاب و روز کتاب و دانشجو خبری ندانم. فکر می‌کنم دلایلش هم عدم اطلاع‌رسانی به موقع و گسترده است چون من برداشته‌ام و بریده‌ام! از هر روزی که منم اما در این باره چیزی ندانم. با این حال فکر می‌کنیم هفته کتاب را شاید برگزار می‌کند و برای دانشجویان هم احتمالاً ایجاد دانشگاهی و هفته‌های علمی دانشجویی همگانی دارند. کنگدن یک هفته برای کتاب در سال فکر نمی‌کنم خیلی اثرگذار باشد. این چپوها کار فرهنگی و زیربنایی می‌خواهد و سه‌ساله‌ای نیست که در کوتاه‌مدت حل شود. کشورها، جهان سوم مسائل خاصی دارند (گرفناری‌های محیطی، اضطراب، نگرانی در جامعه و…) تا وقتی نگرانی‌های اولیه مردم برآورده نشود، نمی‌توان به نیازهای ثانیه (مطالعه و کتاب) پرداخت. دانشجویان

خبر

رئیس کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی شهید

کتابداری در عصر حاضر تغییر کرده است

دومین همایش مشترک انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران (شاه‌حرامان و کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی مشهد) با موضوع کتابخانه‌ها و خدمات اطلاع‌رسانی در عصر تحول در محل تالار زواری دانشگاه علوم پزشکی برگزار شد. به گزارش ایسنا در این همایش دکتر شامگن، رئیس کتابخانه مرکزی دانشگاه علوم پزشکی مشهد به شرح سه تغییر عمده کتابداری در عصر حاضر پرداخته و اظهار کرد: با آمدن سیستم‌های رایانه‌ای تغییر بزرگی برای کتابداران به وجود آمده و به مرادمان در دسترس شده‌اند. مارتین حدودت مکاتلی کو کتابداری از بین رفته است. دکتر شامگن افزود افرادی دیگر این عرصه مربوط به نقش مرادجه کنندگان است که در گذشته بیشتر متخصصان بودند اما هم اکنون این مرادجه‌کنندگان را افرادی عمومی و جهت انجام کارهای روزمره تشکیل می‌دهند.

وی آخرین تغییر عمده ایجاد شده را مربوط به محتوا دانسته و اظهار کرد: در گذشته بیشتر مطالب تخصصی مورد جست‌وجو قرار می‌گرفت، در حالی که هم اکنون بیشترین میزان جست‌وجو و مرادجه مربوط به مطالب عمومی است. دکتر شامگن با اظهار تألم تألف از اینکه این تغییرات در وقت زمان کارهای ایجاد شده است، افزود: بهترین راهکار جهت به روز کردن علم کتابداری شرکت در همایش‌های علمی و تبادل نظر میان صاحبان نظر است.

نمایشگاه کتاب در خمین

به مناسبت هفته کتاب جمهوری اسلامی ایران، یک نمایشگاه کتاب در دهمشالی امام خمینی(ره) خمین افتتاح شد. کتاب در نمایشگاه چهار هزار جلد کتاب در ۵۰ عنوان در معرض دید مخاطبان قرار گرفته است. مقرراتی رئیس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی خمین در مراسم افتتاح این نمایشگاه گفت: بیش از ۵۰ هزار جلد کتاب به این هفته از شهرستان خمین بین نمایشگاه‌های کتاب شهرهای استان توزیع شد.

هم تحت تأثیر فرهنگ و مسائل کلی جامعه هستند و نمی‌شود خیلی سببشان را از قیبه مردم جدا کرد. به نظر باید بازتابه‌هایی برای کتاب دانشجویان در نظر بگیرند. با برنامه‌های گسترده‌تری در طول سال برگزار کنند. بلاسی‌شود برای دانشجویان سهیلات مالی برای خرید کتاب اختصاص دهد. که حداقل به مدت هر دانشجو دوسه کتاب در سال برسد.

۳۴۵۲۰۰ روز سال

زینب نصیری ۲۰ ساله ورودی سال ۸۱ دانشگاه الزهرا است؛ می‌داند از همین هفته، هفته کتاب، آغاز شده ولی دقیقاً نمی‌داند این برنامه چند سال سابقه دارد. از برنامه‌های اسامال تا آنجا که من این برنامه را می‌دانم ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب است ولی از محل آن خبر ندارم. می‌دانستم امروز روز کتاب و دانشجو است چون اصلاً جای اطلاع نشده است. بنده، به طور کلی در کشور ما روی یک چیزهایی خیلی تکیه و تبلیغ می‌کنند ولی روی بعضی دیگر اصلاً متمرکز چیزی نمی‌دهند. با برگزاری برنامه‌های مثل هفته کتاب یا روز کتاب و دانشجو اصلاً به هدف اصلی که گسترش مطالعه است نمی‌رسند. اینها برنامه‌های فرمالتیه هستند. فرهنگ کتاب و مطالعه را باید «درونی» ساخت و این به زیرساخت احتیاج دارد. من اگر اهل مطالعه باشم خود بدون این مراسم هم کتاب می‌خوانم ولی بعضی دانشجویان که فرهنگ برایشان درونی نشده شاید فقط زحمت مطالعه یک ساعت در روزنامه را بکنند. اگر ۲۰۰ روز از ۳۴۵ روز سال با هم تلفگذاری کنیم شاید‌های بارده مگر آنکه با برنامه‌ریزی دقیق و علمی باشد…

همزمان با یک نمایشگاه کتاب

علیه بی‌اس‌دی عضو انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی، ۲۰ ساله و ورودی سال ۸۱ است که همزمان با این روزها یک نمایشگاه کتاب هم در محوطه دانشگاه برگزار کرده‌اند. ما این نمایشگاه را به مناسبت هفته کتاب و بیشتر روز دانشجو (۱۶ آذر) برگزار کرده‌ایم. ۱۰۰ عنوان کتاب تخصصی و علوم انسانی

آورده‌ایم. برای ۴ روز استقبال هم خیلی خوب بوده است. به نحوی که روز اول، برگزاری (دوشنبه) خیلی از علائین را بچه‌ها خریدند و ما مجبور شدیم از دو ناشی که کتاب‌هایشان را عرضه کرده‌اند تقاضای مجدد کنیم. این کارها برای ترویج مطالعه جنماً مؤثر است، همین که یک نمایشگاهی در دانشگاه برگزار شود و کتاب‌ها در معرض دید باشند، باعث می‌شود بچه‌ها به تریب به خواندن شوند… این نمایشگاه‌ها اگر در طول سال و به طور مستمر برگزار شود چطور؟

الته در دانشگاه ما یکسری کتاب‌ها به طور دائم در معرض دید و دسترسی دانشجویان هست. ولی خوب اگر به مناسبت‌هایی در طول سال یا مثلاً دو ماهی یک بار برگزار شود، فکر کنم استقبال خوبی می‌شود.

اما در مورد هفته کتاب فکر می‌کنم هیچ تبلیغات مؤثری انجام نشده باشد. من خودم از روزنامه‌های فهمیدم که دوسه روز است آغاز شده ولی اصلاً نمی‌دانستم که هر روز برای یک عنوان نامگذاری شده.

کار بیادیه‌ای و ابتدایی باشد

علیم مهدی، ۲۵ ساله و دانشجوی سال آخر مقطع کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی است. «من همیشه کتاب‌ها از طریق مطروحات و نظریه‌ون تا خودی مطالعه شده و فکرمی‌کنم اولین بار ۳، ۴ سال پیش بود که فهمیدم این برنامه اجرا می‌شود.

…من هدف برگزاری کتابان این مراسم ازمنی نام ولی حساس می‌زنم کتاب خواندن عمیق از ترویج می‌کنند. برای رسیدن به اهداف برگزاری این برنامه‌ها اگر بنیادی کار شود، نتیجه می‌دهد ولی اگر مثل بقیه برنامه‌ها سطحی باشد و منحصر به دعوت چند نفر و مراسم سخنرانی نه.

زندگیش

سایر هم‌چندی

ارزش کتاب های مکتوب

گفت و گو با میترا میرشکار سیاهکل

ماه گذشته انتشارات کویر با مشارکت و حمایت مرکز تحقیقات و مطالعات فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پنج عنوان کتاب پیرامون کتاب و صنعت نشر به بازار فرساده «روزگار کتاب» به اثر امیل دولتی، «تاریخ کتاب» از اوسید دال و «میراث‌سازان یا نویسندگان سخن می‌گویند» از چوپی مشاف و «آیا کتاب مهم است؟» اثر برنان بافیلد، و «کتابان را منتشر کنید: اثر کریستین اس سمدلی» که دو هفته کتاب و روز کتاب، کتابداری و اطلاع‌رسانی» با میترا میرشکار گفت‌وگویی کرده‌ایم که می‌خوانید. میترا میرشکار در دانشگاه الزهرا در رشته اقتصاد نظری تا مقطع کارشناسی تحصیل کرده است.

خاتم میرشکار، قبل از ترجمه «آیا کتاب مهم است؟» و «کتابان را منتشر کنید» آثار دیگری هم ترجمه کرده بودید؟

من حدود چهارده عنوان کتاب از همسایگ کریستین آندرسن، اسکار ویلاند، جان اشپین، کیک، کریگلو و آنتونی رفینز ترجمه و منتشر کرده بودم. ماه آلاب هم ایشتانگ و دیوید میبیل از کریگلو، رازز چاپ دوم، خود از آثار داستانی دو عنوان کتاب در حوزه روانشناسی از آنتونی لیزلی هم ترجمه کرده‌ام. البته چند کتاب روانشناسی از جان گری هم ترجمه کردم که نزد ناشر است و هنوز چاپ نشده است. اولین کتابی که ترجمه کرده بودم و هنوز خیلی آن را دوست دارم کتاب کانسپوئتر اثر جان فوژ است که انتشارات واژه، آرا آن را منتشر کرد.

در مورد موضوع این دو کتاب توضیح بدهید.

بیپنه، ورود ابزارها و تجهیزات الکترونیکی به عرصه نشر از مظهر پذیرا آوردنندگان کتاب، بسیار اضطراب‌آور و نگران‌کننده بود. چراکه هنوز کتب با کیفیت‌های جفنده در قالب شیوه‌هایی که حداقل عمر آن به چهار هزار سال می‌رسد، این دشوار و گاه ناممکن، به نظر می‌رسید. به همین خاطر برگزاری کتابگدان و سخنران دست‌اندرکار کتاب، سیستاری تشکیل دادند و هدفه‌های اهالی کتاب را توضیح

و شرح کردند. «آیا کتاب مهم است» عبارتی است که خبر از هدفه‌ها و نگرانی‌های فرهنگ آفرینان دارد که احساس می‌کنند، نظام جدید الکترونیکی در صنعت نشر، اثرات بسیار منفی فرهنگ یعنی کتاب را مورد تهدید قرار می‌دهد.

فان‌رشد، اما چون دست‌اندرکاران این صنعت، نگاه مثبتی نسبت به حضور خود رانده نگاه داشته‌اند. مطالعه حفظ کنده، به باری کتاب، زمینه‌هایی فرهنگ جامعه فراهم شود. علماي از سخنرانان بسیار هم در دوره‌هایی جایی از گوشه‌ش درنگ چنان در دستمای به کتاب به عنوان منبع تریبخش دانش و تعلیم‌بخش سخن‌چند آمده‌الان که این دو کتاب را با بخوانی می‌کنم می‌بینم تا چه حد حاضر اهمیت‌اند. تا چه حد می‌توانند دست‌اندرکاران فرهنگ کتاب و نشر را از مرحله تعیین انتشار بابتد منتشر کنند. البته هر کتابی در یک زمینه مسائل را طرح می‌کند.

درست است. ولی این کتاب‌ها شاید بیشتر به کار اهل قلم و دست‌اندرکاران صنعت نشر و کتابداران می‌آید. کتابی که می‌خواهند برای اولی بار کتاب خودشان را چاپ کنند، می‌فهمند که اگر چه راه‌هایی باید روش اما چون صنعت نشر بر اثر آبرکاسیون قوی، افست، شدت‌زحجه این آثار، به عنوان یک کنگرینو قدم برداشته‌اند فر نگردد، به قول آنتونی رابینز که می‌گوید برای موفقیت در کار باید یک نفر را که در آن حوزه موفق است نگروزار دیدیم. من احساس می‌کنم به این خاطر این مجموعه کتاب و ترجمه شد که بتواند الگوی صنعت نشر ما قرار بگیرد.

شماره ۱۵۴

چهارشنبه ۱۹ آذر ۱۳۸۲

۱۵ کتاب هفته کتاب

دیروز برگزار شد «جشن کتاب» در ۴۰ دانشگاه کشور

محمد سلگی رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در

گفت‌گویی اختصاصی با خبرنگار کتاب هفته بهترین برنامه‌های هفته کتاب در دانشگاه‌های سراسر کشور را تشریح کرد.

سلگی گفت: «غیر از مراسم انتخاب دهمین دوره کتاب سال دانشجویی، جشن کتاب به طور گسترده‌ای در ۴۰ دانشگاه کشور برگزار شد.»

وی در این مورد افزود: «به مناسبت روز کتاب و دانشجو در ۴۰ دانشگاه بزرگ کشور بر قالب مراسم اجشن کتاب برنامه‌های متنوع و جنگ گونه‌ای همراه با مسابقه و شعرخوانی، با موضوع کتاب و سخنرانی مؤلفین برتر و کنیاداران برتر دانشگاهی (منتخب برگزارکنندگان جشن) و اهدای جایزه با برن برگزار گردید.»

وی افزود: «مجموع در اکثر دانشگاهها نمایندگان کتاب بریاشد که با توجه به مجرا بودن برنامه در هر دانشگاه بعضاً به ۳ نمایندگان کتاب در یک دانشگاه هم می‌رسید.»

رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در تشریح دیگر برنامه‌های هفته کتاب در دانشگاهها گفت: «در ۸ دانشگاه جلسات نقد و بررسی کتاب به مدت ۹روز تدارک دیدیم که از شنبه برگزار شده و در بعضی دیگر از دانشگاهها روزانه سه کتاب مورد نقد و بررسی قرار گرفته است.»

وی ادامه داد: «برنامه ویژه مؤلفین و مترجمین شایع دانشگاهی نیز در ۶ دانشگاه کشور برگزار شد، ضمن آنکه در چندین دانشگاه دیگر ویژه‌نامه‌هایی با موضوع کتاب و فناوری و در تعدادی دیگر فقهنامه کتاب منتشر و توزیع شد.»

محمد سلگی راه‌اندازی سزای اهل قلم، کارگاه آموزشی بازدید از کتابخانه‌ها را از دیگر برنامه‌های ویژه هفته کتاب برتر روز کتاب و دانشجو خیزاند و گفت: «در بعضی مراکز و مؤسسات آموزش عالی مثل دانشگاه تهران سزای اهل قلم راه‌اندازی شد که در آن پروموتو باعث مرتبط به کتاب به گونه‌ای غریب‌سلیخت و گفت‌وگو شد. کارگاه‌های آموزشی نیز با همین موضوع همچون ویراستاری فن نگارش و… برگزار گردید ضمن آنکه دانشگاه سه دانشگاه از کتابخانه‌های عمومی بزرگ کشور همچون کتابخانه مجلس شورای

اسلامی ، کتابخانه ملی و کتابخانه آیت‌الله مرعشی در قم بازدید کردند.»

رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی به دیگر برنامه‌های ویژه دانشگاهها اشاره کرد و گفت: «در چند دانشگاه بازارچه کتاب‌های دست دوم دانشگاهی برپا شد که طی آن دانشجویان به میزاند کتاب‌های خود پیراخشند، همچنین در کشور از ۱۰ دانشگاه مرکزها و نشست‌هایی ویژه با موضوع کتاب و مطالعه تشکیل شد. به عنوان مثال فقط در دانشگاه شهید بهشتی جلساتی در ۶ دانشگاه تشکیل شد،ضمن آنکه در چند دانشگاه دیگر نیز شب شعر با موضوع کتاب برگزار گردید.»

سلگی همچنین به اهدای کتاب همراه با عبادت از پیمانان اشاره کرد و گفت: «دانشجویان دانشگاهها به اهدای کتاب به کتابخانه‌ها و نیز مردم هم پرداختند. مثلاً دانشجویان دانشگاههای علوم پزشکی ضمن عبادت از پیمانان به آنان کتاب نیز هدیه کردند.»

وی افزود: «برگزاری نمایشگاه‌های هنری با موضوع کتاب مانند نمایشگاه کارپاکتور با موضوع سیاحت روز و کتاب و دانشجو در برخی دانشگاه‌های دانشگاه علامه طباطبائی، اهدا و ارسال کتاب از سوی سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی به کتابخانه‌ها از دیگر برنامه‌های تدارک دیده شده برای هفته کتاب بود.»

سلگی انجام مطالعات و پژوهش‌های گسترده در چند شهر کشور با موضوع ویژه کتاب و مطالعه را یکی دیگر از اقدامات جهاد دانشگاهی به مناسبت هفته کتاب عنوان کرد و گفت: «در این پژوهش‌ها و نظرسنجی‌ها، مراکز افکارسنجی وابسته به جهاد دانشگاهی به بررسی وضعیت موضوعی‌هایی چون سرانه مطالعه، موقع پرداخته»

وجود برای مطالعه، وضعیت نشر کتاب‌های دانشگاهی و…

وی به تدوین و انتشار دو کتاب ویژه حاوی مقالات فرهنگی و مجموعه گفت‌وگوهای مرتبط با موضوع کتاب همزمان با هفته کتاب اشاره کرد و گفت: «این دو کتاب به مناسبت دهمین جشنواره کتاب سال دانشجویی منتشر و به برگزاری آنها اهدا شد.»

رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در مورد خیرراه‌اندازی و گردآوری نسخ خطی از سوی سازمان میراث فرهنگی، **جبار محال** و **بختیاری** برگزاری نمایشگاه کتاب، تشکیل جلسات با حضور اعضا در نمایشگاه، ایراد سخنرانی در مدارس سطح استان توسط کنیاداران، اجرای طرح اهدای کتاب به کتابخانه‌ها، تجلیل از انجمن‌های فعال، معرفی چندین کتابخانه ساز برگزار می‌جاوید ادبی اصفهان به همراه نمایشگاه کتاب‌های ادبیات داستانی؛ همچنین به مناسبت سیست و پنجمین سالگرد انقلاب اسلامی برنامه‌ریزی برگزاری دومین نمایشگاه بزرگ اصفهان به همراه برنامه‌های تجلیل از ۲۵۰ نفر از خادمان نشر و پبلیک‌آوردگان کتاب با همکاری شرکت تعاونی ناشران و حضور سازمان‌ها و ارگان‌های استان برگزار خواهد شد.

تشکیل با برپایی ۱۶۱نمایشگاه کتاب شامل یک نمایشگاه استانی، ۷ شهرستانی، ۲۲ کتابخانه عمومی، ۸ نمایشگاه در کانون‌های فرهنگی «حزب مساجد»، ۱۰۰نمایشگاه در مدارس و یک نمایشگاه تخصصی در دانشگاه بوعلی‌بزرگای جشن بزرگ کتاب و تجلیل از خادمان فرهنگ و نشر و برنامه‌های ویژه شامل ۸۳ برنامه استانی (یک)، شهرستانی (هفت)، ۲۲ جشن در کتابخانه‌های عمومی و ۳۰ برنامه ویژه در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در دانشگاه؛ پذیرش عضویت رایگان در کلیه کتابخانه‌های عمومی استان در تاریخ ۱۹ آذر به مناسبت روز کتاب، کنیادار اطلاع‌رسانی؛ برپایی برنامه نشست فرهنگی با حضور صاحب‌نظران شامل ۲ برنامه که ۲ برنامه استانی و ۱ برنامه در شهرستان‌های استان می‌باشد.

اجرای برنامه مسابقه فرهنگی با موضوع کتاب و کتابخوانی در جهاد دانشگاهی (یک برنامه)؛ شهرستانی (۹ برنامه)؛ مساجد (یک برنامه)؛ اهدای کتاب به کتابخانه‌های عمومی، مدارس، مساجد و ادارات و سازمان‌ها (۳۵۰۰۰ جلد)؛ تقویت و تجهیز ۵۳۹ کتابخانه مدارس از سوی اداره آموزش و پرورش؛ برگزاری برنامه شب شعر و نمایشگاه هنرهای تجسمی و نمایش فیلم در شهرستان‌های استان؛ تشکیل انجمن کتابخوانان؛ راه‌اندازی کتابخانه عمومی سیار و راه‌اندازی ۱۲ کتابخانه از سوی نهضت سوادآموزی برای نوسودان؛ برگزاری جشن اهدای کتاب از سوی سازمان تبلیغات اسلامی؛ اطلاع‌رسانی

سایت خبری ویژه کتاب سال دانشجویی و باشگاه دانشجویی اهل قلم در آینده‌ای نزدیک نیز گفت: «یک سایت خبری برای سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی راه‌اندازی شده که در خصوص کتاب، ویژه در دانشگاهها مطالبی ارائه می‌کند. رویکی از بخش‌های آن، اطلاعات مربوط به ۱۰ دوره برگزاری کتاب سال دانشجویی است که طی چندروز آینده رورده به امکان‌پذیر می‌شود. اما نکته به اینکه تصمیم داریم فعالیت دبیرخانه کتاب سال دانشجویی محدود به زردی خاص و برگزاری جشنواره و معرفی آثار نباشد، با راه‌اندازی باشگاه دانشجویی اهل قلم می‌خواهیم در طول سال با براندگان دوره‌های قبل و دیگر دانشجویان مؤلف و مترجم ارتباط داشته باشیم که طرف چپي و دم‌آینده این باشگاه، افتتاح می‌شود.»

سلگی به ویژگی‌های برنامه‌های سال‌هفته کتاب در دانشگاهها پرداخت و گفت: «سعی کردیم امسال بر روی نوع فعالیت‌ها مثل پژوهش و آموزش، تأکید بیشتری شود و تجلیل از کنیاداران کتابخانه‌های استان‌ها جدی‌تر و مؤثرتر دنبال شود.»

وی افزود: «ضمن آنکه سعی کردیم کتاب را به شیوه دیگری هم شروع کنیم مانند گرفتن متن در سایت دانشگاه‌ها و با عرضه مطالب آن از طریق تور کاست تا برای نایابان هم قابل استفاده باشد.»

وی ادامه داد: «جلسات نقد و بررسی کتاب را افزایش دادیم، به همین‌های مربوط به عرضه‌های جدیدتر کتاب مثل نشر الکترونیک اقدام بیشتری به خرج دادیم.»

سلگی در پایان به عقید او در نشان دانشگاهی به عنوان اقدام جدید دیگری در دهمین دوره کتاب سال دانشجویی اشاره کرد و از تمامی دست‌اندرکاران، دانشگاهیان، روزنامه‌ها، نهادها و مراکز که با جهاد دانشگاهی در برگزاری برنامه همکاری کرده تقدیر کرد.

خبر

نمایشگاه تازه‌های کتاب

نمایشگاهی از کتاب‌های خارجی به مناسبت

هفته کتاب در کتابخانه مجلس شورای اسلامی

تازه‌ترین کتاب‌های خارجی که توسط کتابخانه تجلیخانه مجلس شورای اسلامی خریداری شده است، به مدت ۴ روز در معرض دید بازدیدکنندگان قرار گرفت.
نمایشگاه کتاب‌های خارجی مجلس تا پنج شنبه ۲۰ آذرماه ادامه دارد و در این روز مراسمی با عنوان «جهاززمین آیین بزگداشت حایان نسخ خطی در مجلس شورای ملی قدیم برگزار خواهد شد.

آثار دانش‌آموزان مؤلف منتشر می‌شود

آثار دانش‌آموزان مؤلف در سال جاری توسط مؤسسه ستادی تربیت منتشر و توزیع می‌شوند.
مؤسسه ستادی تربیت برای تشویق «دانش‌آموزان مؤلف» که از برنامه‌های اصلی سال آینده وزارت آموزش و پرورش است، تمام آثار دانش‌آموزانی را که در سال جاری به مجلس دانش‌آموزی ارائه شوند با کیفیت مناسب منتشر و توزیع می‌کند.

گفتنی است در سال آینده برای اولین بار از دانش‌آموزان مؤلف تقدیر و در نمایشگاه کتاب غرق‌های به این آثار اختصاص داده می‌شود.

دانش‌آموزان بهترین کتاب را انتخاب می‌کنند

شرکت استدلار به بهترین کتاب انتخابی دانش‌آموزان از بین کتاب‌های ۲۵۰۰۰ هزار نمایشگاه کتاب در ۲۵۰۰ مدرسه قلم طلایی اهدا می‌کند.

در طرح نمایشگاه‌های کتاب مدارس در جهت ترغیب دانش‌آموزان به مطالعه و ایجاد زمینه مشارکت دانش‌آموزان، شرکت استدلار به بهترین کتاب انتخابی دانش‌آموزان از بین کتاب‌های عرضه شده در این نمایشگاه‌ها جایزه قلم طلایی اهدا می‌کند.

اهمیان

تشکیل با برپایی ۱۶۱نمایشگاه کتاب شامل یک نمایشگاه استانی، ۷ شهرستانی، ۲۲ کتابخانه عمومی، ۸ نمایشگاه در کانون‌های فرهنگی «حزب مساجد»، ۱۰۰نمایشگاه در مدارس و یک نمایشگاه تخصصی در دانشگاه بوعلی‌بزرگای جشن بزرگ کتاب و تجلیل از خادمان فرهنگ و نشر و برنامه‌های ویژه شامل ۸۳ برنامه استانی (یک)، شهرستانی (هفت)، ۲۲ جشن در کتابخانه‌های عمومی و ۳۰ برنامه ویژه در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در دانشگاه؛ پذیرش عضویت رایگان در کلیه کتابخانه‌های عمومی استان در تاریخ ۱۹ آذر به مناسبت روز کتاب، کنیادار اطلاع‌رسانی؛ برپایی برنامه نشست فرهنگی با حضور صاحب‌نظران شامل ۲ برنامه که ۲ برنامه استانی و ۱ برنامه در شهرستان‌های استان می‌باشد.

اجرای برنامه مسابقه فرهنگی با موضوع کتاب و کتابخوانی در جهاد دانشگاهی (یک برنامه)؛ شهرستانی (۹ برنامه)؛ مساجد (یک برنامه)؛ اهدای کتاب به کتابخانه‌های عمومی، مدارس، مساجد و ادارات و سازمان‌ها (۳۵۰۰۰ جلد)؛ تقویت و تجهیز ۵۳۹ کتابخانه مدارس از سوی اداره آموزش و پرورش؛ برگزاری برنامه شب شعر و نمایشگاه هنرهای تجسمی و نمایش فیلم در شهرستان‌های استان؛ تشکیل انجمن کتابخوانان؛ راه‌اندازی کتابخانه عمومی سیار و راه‌اندازی ۱۲ کتابخانه از سوی نهضت سوادآموزی برای نوسودان؛ برگزاری جشن اهدای کتاب از سوی سازمان تبلیغات اسلامی؛ اطلاع‌رسانی